BALATONFÜREDI NAPLÓ

BALATONFÜRED VÁROS HAVONTA MEGJELENŐ KÖZÉLETI LAPJA XXIV. ÉVFOLYAM - 2024. 1. SZÁM

A TARTALOMBÓL

Két sportklub, egy cél
Modern sportkomplexum épül két helyi labdarúgó klub összefogásával.
2. oldal

Klímakutatás
Szathmáry Eörs szerint az emberiségnek tíz éve maradt, hogy változtasson a folyamatokon.
9. oldal

A turizmus csak eszköz, nem cél

Interjú Bóka István polgármesterrel

Hogyan alakul a város idei költségvetése és milyen fejlesztési programok valósulhatnak meg? Az Egyensúly Intézet kutatása szerint Balatonfüred a legfejlettebb és legélhetőbb hazai kisváros. Mit gondol erről a város polgármestere? Hosszútávon milyen fejlesztési tervei vannak az ország egyik legnépszerűbb üdülőhelyének, és mire lehet számítani lakásügyben? Bóka István polgármestert kérdeztük.

- A költségvetés elkészítése előtt vagyunk még, de arra számítok, hogy ebben az évben kiegyensúlyozott gazdálkodása lesz a városnak. Az önkormányzat korrekt finanszírozást kap az államtól, biztosítani tudjuk tehát a feladatainkat, megkaptuk azokat a forrásokat is, amelyek a projektjeink előfinanszírozásához kellenek. A helyi adóbevételek is megfelelőek, nincs okom kételkedni abban, hogy idén ez másképp lenne.

Balatonfüred a kulturális városfejlesztés mellett döntött évekkel ezelőtt, a város méretéhez képest sokat költ a kulturális intézményeire és rendezvényeire, de ez elemi érdekünk. A kultúra támogatásában látok kicsi bizonytalanságot, jelenleg még nem ismert, hogy mennyit költhetünk majd erre az ágazatra, de ezek a döntések még nem születtek meg, bizakodó vagyok. A város nem éli fel a vagyonát, hanem gyarapítja azt, és tartalékkal is rendelkezünk.

- Jelenleg nincsenek új településfejlesztési pályázatok, így az idei év valószínűleg a már elkezdett beruházások befejezéséről szól majd. Milyen lehetőségei vannak a városnak ebben a gazdasági környezetben?

- Sok futó önkormányzati projektünk van, amelyek még jó pár évre munkát adnak nekünk. Elégedett leszek, ha ezeket be tudjuk fejezni. Sőt, úgy látom ennél a nagyságrendél többet nem is tudna a város magára vállalni. Ötmilliárdos működési költségvetése van Balatonfürednek, ehhez képest a fejlesztések miatt esetenként ennek a sokszorosát kell kezelnünk.

Annak ellenére, hogy bizonytalanok az uniós források, a településfejlesztések nem állnak le, hiszen az állam fejlesztési programja folytatódik.

Az állami beruházásokról szóló törvény tavaly októberben lépett hatályba, egy teljesen új rendszer kezdődik most. Jelenleg az előtervezési folyamatban vagyunk, összegyűjtöttük azokat a városfejlesztési elképzeléseket, amelyekhez 50 százalékot meghaladó állami támogatást szeretnénk kérni. A koncepciónk kész, az év közepén dönt majd a kormány, milyen programokat finanszíroz és milyen arányban. Egy tízéves időszakról van szó, amelyet évente felülvizsgálnak majd.

(folytatás a 3. oldalon)

Magyar Kultúra Napja

Művészek kapták a városi elismerést

Dervalics Róbert zenész, a Füred Dixieland Band zenekar alapítója és vezetője kapta idén a Balatonfüred kultúrájáért kitüntetést. A 29 tagot számláló Művészklub a város díszoklevelét vehette át. A Magyar Kultúra Napját ünnepelte a város, az esten Balázs János zongoraművész adott kisebb koncertet.

Az ünnepségen Cserép László, a Szőcs Géza Irodalmi Szalon vezetője mondott beszédet, mint fogalmazott, a világválság korát éljük, amelyben egyfajta kulturális elbizonytalanodást érzékelhetünk.

– A mi feladatunk a saját nemzeti kultúránk megőrzése, ami az európai és egyetemes kultúra szerves része. Őrizni kell hagyományainkat, nyelvünket, szokásainkat, népművészetünket, ünnepeinket, magyarságunkat, hazaszeretetünket és hitünket. Vigyázzunk a közösségünkre, a településünkre, Balatonfüredre, ami a szakrális múlthoz méltóan felújított épített környezetével és a benne élők kultúrájával mindig mosolyog – zárta köszöntőjét Cserép László.

(Az ünnepi beszéd részletét a 7. oldalon olvashatják.)

Az ünnepségen Bóka István polgármester adta át, a város képviselő-testületének döntése értelmében, a Balatonfüred Kultúrájáért kitüntetést Dervalics Róbertnek, és a város díszoklevelét a Művészklubnak, amit a társaság nevében Nagy Sándorné titkár vett át.

(Dervalics Róberttel készített interjúnkat lapunk 4. oldalán olvashatják.) **Martinovics**

Jó hangulatú téltemető fesztivált rendeztek Arácson

A mohácsi busójárás előtt egy héttel tartották meg a télűző farsangot, a felvonuláson kicsik és nagyon is részt vettek. Az Arácsért Alapítvány rengeteg támogatót talált a rendezvényhez, így értékes tombolaajándékokkal térhettek haza a szerencsések. A jelmezeket három kategórában zsűrizték, találkoztunk Thorral, Pókemberrel és Lucky Luke-al is. Idén a Miniszterelnökség támogatásával jöhetett létre a vidám karnevál, a menetet Balatonfüred Város Koncert Fúvószenekara vezette fel.

Elköltözött az orvosi rendelő

A balatonarácsi orvosi rendelő épületének felújítási munkálatai miatt, várhatóan április végéig, a Csárda utcai Szakorvosi Rendelőintézetben történik a felnőttek ellátása.
A rendelés a földszinti, ügyeleti rendelőben érhető el, ahol minden munkanap 9.00 - 13.00 óra között fogadják a betegeket.
Telefonon a 87/ 580-886 / 718-as melléken illetve a 06/ 30/ 411-2075 számon is elérhető a rendelés.

Két sportklub, egy cél

Új sportkomplexum épül Balatonfüred határában

Két helyi labdarúgó klub összefogásával modern sportkomplexum valósul meg a Forrás Sportpark mellett. A közel egymilliárd forintos beruházás részeként új labdarúgó pályákat és egy kétszintes kiszolgálóépületet alakítanak ki. Mindkét klub edzésekre használja majd a létesítményt, azonban a bajnoki mérkőzéseket továbbra is a Fürdő utcai pályán, illetve az Arácsi Utánpótlás Centrumban rendezik majd. A nyárra elkészülő beruházásokkal hosszú időre megoldódik a füredi labdarúgók felkészülési lehetősége.

Látványos sportcélú beruházások valósulnak meg a város nyugati részében, az egykori hajógyárral szemben, a Forrás Sportpark szomszédságában. Két sportegyesület, a Balatonfüredi Futball Club és a Balatonfüredi Utánpótlás Sport Club fejleszt a területen, mindkét egyesület a társasági adó felajánlásokból, közismert nevén TAO keretből valósítja meg a projektet. A futball klub két élőfüves és egy műfüves pályát épített közel 500 millió forintból. Csákvári Tamás a klub elnöke a Balatonfüredi Naplónak beszélt a fejlesztésről.

– A műfüves pálya szerkezetileg készen van, az utolsó simításokat végezzük, például a világítást kell felállítanunk, itt van egy kis energetikai változás, hiszen az eredeti halogén lámpákat, LED-es fényforrásokra cseréljük. A két élőfüves pálya teljesen készen van, ám ebben a téli időszakban ezeket nem lehet használni, ezek nemzetközi méretű pályák, világítással. Reményeim szerint márciusban már tudják ezeket is használni a sportolók. Rövidtávon ezen a területen további beruházás nem várható, hiszen az a pályamennyiség, pályafelület, ami most rendelkezésre áll, hosszú időre biztosítja a felkészüléshez szükséges igényeket. Szárnyra keltek olyan hírek a városban, hogy megszűnik a klub Fürdő utcai telepe, ezt ezúton is cáfolom. A bajnoki mérkőzéseket továbbra is a megszokott helyen rendezzük és remélem ez nagyon sokáig így is marad.

Az labdarúgópályák között épül egy új 800 m²-es épület, ezt már a Balatonfüredi Utánpótlás Sport Club valósítja meg, összesen 500 millió forintot költhetnek a kiszolgáló épületre, ez szintén TAO forrás. Az egyesület a Szent Benedek középiskola stratégiai partnere. Az intézmény struktúraváltásával párhuzamosan részt vettek a sporttechnikumi és gimnáziumi program kialakításában, amelynek eredményeként, az idei tanévtől az egyesületben félszáznál is több nappali tagozatos diák sportol. A BUSC tehát közoktatási feladatokat is ellát, tanrendi keretek között látnak el szakképzési részfeladatokat, biztosítják a gyakorlati helyet, már harmadik éve. Ennek a tevékenységnek a színtere jelenleg az Arácsi Utánpótlás Centrum. Az itt rendelkezésre álló infrastrukturális lehetőségek azonban már szűkösek voltak. A klub labdarúgóinak száma – az óvodai előkészítő csoportoktól a felnőttekig – kb. 250 fő. Ennyi sportolót nem tudnak felkészíteni és versenyeztetni Arácson, ezért volt szükség az új lehetőségre. Makó István, a BUSC elnöke nyilatkozott a megvalósuló beruházás részleteiről.

– Egy 800 m² alapterületű, kétszintes épületről van szó, amely sportolói, edzői és játékvezetői öltözőket, oktatótermet, orvosi szobát, szertárat, raktárakat, gépészeti helyiséget, irodát, valamint egy büfé-vendégtermet is magába foglal. A létesítmények tervezett átadása idén tavaszra, kora nyárra várható.

A BUSC sportfejlesztési programjain keresztül a terület közmű szolgáltatásainak kialakítása, a parkolók és közlekedési útvonalak kiépítése zajlik jelenleg, az épület pedig már áll, a belső munkálatok még folynak. Az önkormányzat is részt vesz a projektben, hiszen a város végzi el a terület végső rehabilitációját, a zöld felületek megújítását, de játszóteret is kialakítanak, ezeket a Forrás Sportparkhoz köthető EU-s projekt keretében végzi el az önkormányzat. **Bán László**

Sikeres téli szezont zárt a város

Karácsonyi vásárral együtt térhet vissza a jégpálya

Az idei szezonra bezárta kapuit a városi jégpálya, amely a maga több tízezres látogatottságával, Balatonfüred programkínálatának egyik legnépszerűbb elemévé vált. Az önkormányzat megvásárolta a teljes pályarendszert és a hozzá tartozó hűtőberendezéseket, így a népszerű jégpálya idén decemberben újra fogadhatja majd a látogatókat. Hosszabb nyitvatartás, a szolgáltatások és működtetés fejlesztése, valamint karácsonyi vásár is szerepel a tervek között.

Régi, nem titkolt célja volt a városnak, hogy a főszezonon túl, a kevésbé terhelt időszakokban is élményt és programokat tudjon kínálni az idelátogatóknak. A Kongresszusi Központ átadásával, az egyedi jégpálya megépítésével sikerült megteremteni annak a lehetőségét, hogy az elő- és utószezonban, illetve a téli időszakban is találjanak időtöltési lehetőséget az ide érkező vendégek illetve a város lakói.

- Sikerült a téli szezont is megtölteni programokkal, attrakciókkal, jó úton vagyunk ahhoz, hogy Balatonfüred valóban négy évszakos város legyen. Ebben nagy szerepe van az egyedi élményt adó jégpálya rendszernek, ami szinte napok alatt vált országosan népszerűvé - fogalmaz Holczer András alpolgármester. *– A nyitás időpontja közvetlenül az ünnepi-évvégi időszak elé esett, ezért ez különösen nehéz feladat volt számunkra. Sok mindent gyorsan kellett lereagálni, miközben szinte nyári terhelést kapott a parti sáv, de úgy gondolom, a városi üzemeltetési rendszerek és a kollegáim jól vizsgáztak. Köszönettel tartozom mindenkinek, aki ennek részese volt, hivatali munkatársaimnak, a Probio Zrt. dolgozóinak és az üzemeltetőknek egyaránt* – így az alpolgármester.

A másfél hónapos nyitvatartás alatt az ünnepi időszakban, illetve az iskolai szünetben volt a legtöbb látogató. A helyi általános és középiskolások is rendszeresen korcsolyáztak itt, de a környező és távolabbi településekről is sok tanuló érkezett. A jégpályának köszönhetően nőtt a város parkolási díjakból származó bevétele és több vállalkozásnak jelentősen emelkedett az ebben az időszakban megszokott forgalma.

- Számunkra fontos szempont, hogy a város vállalkozóit segíteni tudjuk a munkaerőmegtartásban, az éves működésben és a jövedelmezőségben. Előnyös az is, ha a városi infrastruktúra egyenletesen van terhelve, így azokat az időszakokat is tudjuk értelmezni, amelyeket eddig nem – vélekedik az alpolgármester.

Az önkormányzat célja az, hogy a jégpálya egyfajta turisztikai termékké váljon, hogy a szállásszolgáltatók a téli napokat, hónapokat is sikerrel értékesítsék, szerepeltessék csomagajánlataikban.

- A jövő terveiről elmondható, hogy korábban, már december elején szeretnénk nyitni. Mindenképpen megtartjuk a füredieknek szóló kedvezményeket, ezzel is ösztönözve a különböző korosztályokat az aktív kikapcsolódásra. Tanulva a tapasztalatokból, igyekszünk jobbá tenni az üzemeltetést, a jegyvásárlástól kezdve a korcsolyabérlésig. Gondolkodunk egy korcsolyázási szezonbérlet bevezetésén. További szándékunk, hogy a jégpálya mellett egy hangulatos karácsonyi vásárt is nyitunk, kedvezve a helyieknek és fokozva a város vonzerejét az adventi időszakban. Ezzel kapcsolatban már el is kezdtük a tárgyalásokat, keressük a megfelelő árusokat, hogy ez a vásár is Balatonfüredhez méltó színvonalú legyen – válaszolta kérdésünkre Holczer András.

A jégpálya erre a szezonra végleg bezárt, a Zákonyi utcán február 12-től visszaáll a megszokott gépkocsi és autóbusz közlekedés. A pálya-rendszer teljes lebontását és az eredeti állapotok visszaállítását február végére tervezik. **MT**

BALATONFÜREDI NAPLÓ
Balatonfüred Város Önkormányzatának havilapja

Kiadja a Füred Stúdió Kft.
8230 Balatonfüred, Kossuth utca 3.
Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Felelős kiadó: Csorba Kata ügyvezető-főszerkesztő
Telefon: +36 (30) 216-1768

Fejléc: Pálffy Károly. Tördelés: Sági Tibor. Fotók: Füred Televízió. Nyomda: Prospektus Nyomda, Veszprém.
Hirdetésfelvétel: +36 (30) 216-1768. A szerkesztőség jogának tekinti az olvasói levelek megrövidítését.
Az olvasói leveleket az alábbi címre kérjük beküldeni: Balatonfüredi Napló szerkesztősége,
Füred Stúdió Kft. 8230 Balatonfüred, Kossuth utca 3. E-mail: furedtv@furedtv.hu
Lapunk a www.furedtv.hu honlapon is olvasható.

A turizmus csak eszköz, nem cél

(folytatás az 1. oldalról)

- Milyen fejlesztéseket adnak át ebben az évben?

- Idén májusban lesz az Esterházy-kastély átadó ünnepsége, az óvárosi rehabilitáció részeként tavasszal átadjuk az új Helytörténeti Gyűjteményt, amit nagyon régóta várnak a füredi-ek, ez egy igazán szép fejlesztés, zeneteremmel, kiállító térrel együtt. Elkezdődik a közösségi ház felújítása, az előtte lévő kereszteződésben körforgalom épül, a lakótelepen pedig egy jelentősebb zöldterület fejlesztés valósul meg. A kiserdei óvodát felújítjuk, Arácson pedig egy városrehabilitáció jellegű beruházás történik majd az Itató köz környékén, megoldjuk a csapadékvíz elvezetését is. Folytatjuk a Forrás parkban a közösségi tér kialakítását, közösségi épületet hozunk létre, megvilágítjuk a futókört és kerékpár-kört, locsolóhálózatot telepítünk és szabadtéri színpadot létesítünk, ami kertmozi céljára is alkalmas lesz – mindez szükséges ahhoz, hogy itt egy komfortosan használható és működőképes szabadtéri közösségi tér legyen.

Ugyan nem önkormányzati beruházásban, de elkészülnek a hajógyár fölötti futballpályák, korszerű öltözővel. Elkezdődik a Balaton utca átfogó felújításába, és megvalósulhatnak azok a kisebb volumenű egészségügyi fejlesztések, amelyek elsősorban az SZTK eszközbeszerzését szolgálják. Az arácsi református egyház fejlesztésében hamarosan megújul a helyi orvosi rendelő. Elkezdődik az Esterházy strand kabin épületének a fejlesztése, és reményeim szerint júniusban átadjuk az új Aranyhíd strandot. Az még nem dőlt el, hogy ez önállóan működik majd, vagy az Esterházy strandhoz csatoljuk. Fontos beruházás ez is, hiszen a parti fejlesztéseknél az az elsődleges szempontunk, hogy közvetlenül megközelíthető legyen a Balaton mindenki számára, a szezonon kívül mindenképp, de lehetőleg egész évben.

- Melyek a hosszútávú elképzelések?

- Reményeink szerint megújul a Balatonfüred-Tihany közötti kerékpárút, tervezzük a Petőfi Sándor utcai idős otthon megépítését, a kemping fejlesztésének a második ütemét, szolgálati lakások építését. Átadjuk a Lapostelki úton a kutyafuttatót, és fejleszteni szeretnénk az ipari park területén lévő gyepmesteri szolgálatot és ebmenhelyet. Kialakítanánk a Deák utca-71-es főút körforgalmi csomópontját, ami rendkívül fontos beruházás lenne, akárcsak a Germering utcai csomópont rendezése. A Füred-Tihany kerékpárút és a Germering utcai csomópont fejlesztése tisztán állami beruházásban valósulna meg.

- Hosszas huzavona után javában tart a görög falu bontása. Mikor lesz ez a terület újra használható?

- A görög falu négyhektáros területét végre megszerezte az önkormányzat, nagy munkánk van ebben, a miénk ez az értékes ingatlan, ez viszont többszázmillió forintba került. Eljött az ideje annak, hogy ebből bevétele is származzon a városnak. Itt két hektáron közparkot hozunk létre, amit nagyon fontos beruházásnak tartok. A másik két hektárt viszont hasznosítjuk, ott a teljes terület tízszázalékos beépítése mellett lakások épülnek majd. A tervek szerint két éven belül itt egy rendezett, használható terület lesz.

- Az Egyensúly Intézet friss településindexe szerint az ötezer fő feletti kisvárosok kategóriájában Balatonfüred az első, ráadásul évek óta tartja a város ezt a szintet. Az intézet kutatása közel hatvan kritérium alapján hasonlította össze az összes magyar települést, ez alapján állította fel a fejlettségi szintet jelölő listákat. Hogyan tovább? Milyen irányt vehet a városfejlesztés?

- Jól esik az elismerés, persze a statisztikákkal, kimutatásokkal azért óvatosan kell bánni. Mindig az volt az elsődleges cél hogy, élhető város legyen Balatonfüred, aki itt él, az jól érezze magát. Legyen éves, bejelentett munkahelye, rendes jövedelme. Legyenek jók az utak, legyen jó óvoda, közvilágítás, és így tovább, mert a turizmus az nem cél, hanem csak eszköz.

Igyekszünk kedvezményeket adni az életvitel szerűen itt élőknek.

A parkolás, a strandi belépő, több szolgáltatás is kedvezményes, Füreden a legolcsóbb jelen pillanatban a hulladék szállítás díja.

Nagyon fontosnak tartom a város térségi szerepének az erősítését. Járási hivatali központ vagyunk, tankerületi központ vagyunk. Törvénykezési hely működik a városban, szeretnénk, ha járási bíróság és ügyészség is lenne. Rendőrkapitányság van a városban, ami a közbiztonság szempontjából is lényeges, az önkormányzati tűzoltóság központja is Füreden van. Fontos megőrizni az egészségügyi intézményeink legalább részleges önállóságát, fontos hogy itt a szívkórház és a honvéd kórház, mert ezekhez mind-mind munkahelyek kapcsolódnak.

Már négy évszakos város Balatonfüred. A kongresszusi központ létesítésével a főszezonon túl is tudunk vendégeket fogadni, az új jégpályával pedig szerintem egy új decemberi-januári szezont is fel tudunk majd mutatni.

Azokat a térségi fejlesztéseket kell nekünk szorgalmazni, amelyek éves munkát és jövedelmet adnak.

- A jövedelmek, a gazdasági környezet nagyon nehézzé teszi a lakás vásárlást, a város kiemelt üdülőváros státusza miatt ráadásul a füredi lakások piaci ára szinte elérhetetlen. A lakosság megtartása érdekében milyen mozgástere van az önkormányzatnak?

- Most indul egy mintaprogram itt a Balatonnál. A Balaton Fejlesztési Tanács közreműködésével szolgálati lakások épülhetnek első körben a járás székhelyeken, később a kisebb településeken. Füreden 16 ilyen lakást szeretnénk építeni. A költségek 60 százalékát állja az állam, 40 százalékát pedig az önkormányzat, a bérlő egy vállalható, 70-80 ezer forintos havi díjat fizet majd. Ennyi lakás nyilván kevés, de szerintem ez jó irány.

- Kedvezménnyel értékesíthető önkormányzati lakások építése nincs napirenden?

- Ha az önkormányzat elengedi a telek árát, akkor sem tud egy 70 négyzetméteres lakást 70 millió forintnál olcsóbban megépíteni. Ha kamatmentesen adnánk oda, 15 éves futamidővel, akkor is rendkívül magas lenne a törlesztőrészlet. Ez nem megoldás. A jelenlegi állami támogatással sem könnyű lakást venni, egyszerűen a jövedelmeknek kellene magasabbnak lenniük.

Ráadásul nekünk itt különösen nehéz a helyzetünk, hiszen a Balaton törvény miatt nem létesíthetünk gyárakat, sok bevételszerzési lehetőségtől elesünk, viszont magas jövedelmekre, minél több munkahelyre lenne szükség. Ezt a helyzetet kedvezményekkel kellene kompenzálni, erre jó példa az épülő szolgálati lakások.

Nagyon fontos lenne, ha az állam támogatná a bérlakás építést, ez jelentős mértékben segítené a lakáskérdést. Ha az állam, az önkormányzat és a bérlő közösen osztoznának a terheken, akkor ez működőképes rendszer lenne, és még a belföldi mobilitást is erősítené. **Martinovics**

Sok önkormányzati projektünk van, amelyek jó pár évre munkát adnak nekünk, mondta dr. Bóka István polgármester

Balatonfüred a kisvárosok élén

Az Egyensúly Intézet településindexe szerint az ötezer fő feletti kisvárosok kategóriájában Balatonfüred az első. Az intézet kutatása közel hatvan kritérium alapján hasonlította össze az összes magyar települést, ez alapján állította fel a fejlettségi szintet jelölő listákat.

Az ötezer fő feletti kisvárosok kategóriájában Balatonfüred megőrizte az első helyet, 54,2 indexponttal zárva a vizsgált időszakot. A második Üllő lett, miközben Diósd maradt a harmadik helyen.

Balatonfüred kiemelkedő eredményeket könyvelhetett el a vendéglátóhelyek, az álláskeresők, az SZJA-t fizetők, az átlagos négyzetméterárak és az internet-előfizetések terén – állapította meg a kutatás.

A községek mezőnyében az öt legjobb pontszámú község közül négy a Balaton környékéről került ki. Az első helyet Hévíz, a másodikat Fonyód, a harmadikat Alsóörs, a negyediket Berente, az ötödiket pedig Balatonföldvár szerezte meg.

A Balaton környékén nemcsak erős, hanem egyre fejlődő községek, illetve kisvárosok találhatók, nem véletlen, hogy mindkét dimenzió rangsorát egy Balaton melletti település vezeti. A balatoni községek nem csak tarják a pozíciójukat, hanem többségük fejlődött is, az általános közép, kis településekre vonatkozó trendekkel szemben. A fellendülő belföldi turizmus és a tó környékre érkező beruházások serkentő hatással voltak a balatoni települések életére, ami vissza is köszönt a statisztikákban – jegyzi meg a kutatás.

A megyeszékhelyek között Székesfehérvár lett az első helyezett, megelőzve Győrt. A harmadik helyen Eger található.

A 15 ezer fő feletti városok versenyében Budaörs, Biatorbágy, Gödöllő, Paks és Veresegyház szerezte meg az első öt helyet.

Az Egyensúly Intézet településindexe kizárólag nyilvánosan elérhető statisztikai adatokon alapul. Az agytröszt szakértői csapata több mint kétezer változó közül válogatott ki vagy állított elő 53 olyan indikátort, amely képes megragadni egy-egy közösség fejlettségének, élhetőségének legfontosabb aspektusait. Az indikátorok kiválasztásakor az is fontos szempont volt, hogy a releváns adatok legalább nyolc éven keresztül és minden vizsgált településre vonatkozóan rendelkezésre álljanak. A településindex véglegesítésekor számos mértékadó indikátor legfrissebb adata 2021-ből származott, így az Egyensúly Intézet ezt az évet jelölte meg vizsgálata végső időpontjául. Az egyes mutatók eltérő jelentőségét szakértők súlyozták: az indikátorok 1-es, ⅔-os és ⅓-os súlyt kaphattak. Az intézet munkatársai a településeket lakosságszám és jogállás alapján öt csoportba rendezték, majd külön-külön elemezték ezeket. **MT**

Csukott szemmel betárazza a Kalasnyikovot

Portré Dervalics Róbertről

Zenészt ennyit még nem hallottam beszélni. Mondja és mondja, nem monológ ez, inkább amolyan folyondár szózuhatag, fűzi és fűzi a szavakat végeláthatatlanul a jellegzetes gesztusaival megtámasztva, de ebben nincs semmi váratlan, így ismerjük. Nincs más esély, határozottan közbe kell vágni, jól viseli, nem veszi zokon, figyel egy rövid időre, aztán szövegel tovább. Mindenki szereti, nem egy karcos személyiség, sőt, rendre finom mosoly kíséri megjelenését. Ő mindenki Robija, aki cipeli magával a ráaggatott, jópofának tűnő titulust: Armstrong magyar hangja. Dervalics Róbert klarinétos, de szaxofonosként ismert, amit parancsra tanult meg. A Füred Dixieland Band alapítója, frontembere. Minden nap hajnal négy-öt órakor fekszik le aludni, a zenészek bagoly életét éli. Törzszászlósként szerelt le a honvédségnél, otthon még megvan a légierős egyenruhája. Még most is, csukott szemmel be tudok tárazni egy Kalasnyikovot – jegyzi meg csak úgy mellékesen.

Itt azért álljunk meg egy pillanatra, képzeljük el: Robi kezében egy gépfegyverrel, komoly arccal táraz. De nincs idő mélázni, már folytatja, kifejezetten jól lő, minden rendes katonai kiképzésen részt vett, és klasszikus zenei tanulmányok ide vagy oda, 14 évesen már laktanyában töltötte a diákéveit. Nincs mit szépíteni, tulajdonképpen negyven éves koráig parancsok határozták meg az életét.

„Tagadhatatlan, a katonaságnál eltöltött hosszú évek nyomot hagytak a személyiségemen. Tudok merev és hajthatatlan lenni. Ezzel a zenésztársaim tisztában vannak, rám is szólnak olykor, hogy lazítsak kicsit. Igazuk van, túl sokáig hallgattam a nekem szóló parancsokat, és hajlamos vagyok magam is erre. Kitalálom, milyen ruhában legyen a zenekar, hánykor próbálunk és meddig, és ha ehhez nem tartja magát valaki, akkor tudok rosszul viselkedni. Nehezen vagyok meggyőzhető, maradjunk ennyiben.”

Könnyed, közvetlen, állandóan derűsnek tűnik, a magamfajtának már-már gyanús ez az állandósult, betonbiztos kedélyállapot. Váltig állítja, ő ilyen, *„mindig boldog vagyok”* ismétli meg többször. Otthon is, amikor nem látja senki, amikor magára marad, akkor is örül az életnek.

Pontosabban mindig talál okot a boldogságra, ha mást nem, azt, hogy süt a Nap. Így mondja, *„talál okot”* - na ugye, nyugtatom magam, belekapaszkodva ebbe az elszólásba.

„Örülök, hogy nem vakultam meg” – szúrja közbe, mintha ez csak egy jelentéktelen mellékmondat lenne, aztán görgeti is tovább maga előtt a szózuhatagot.

Két szemműtéte volt az utóbbi időben, ezért most két hónapig még a hangszerét sem emelheti fel, nemhogy belefújhatna. Nincs gyakorlás, nincs zene. Napszemüvegben ül velem szemben, mert védeni kell a szemét, az elsötétített üveg mögött csak néha látom a tekintetét. Fürge szempár, amely a kedélyesség közben egyszer-egyszer azért villan egyet.

Robi kifejezetten szerethető alak, azok közé tartozik, akit mindannyian ismerünk, pontosabban, akiről mindannyian azt gondoljuk, hogy ismerjük. A belőle áradó könnyedség valahogy ezt a felületességet predesztinálja. Mindannyiunknak van legalább egy vele kapcsolatos történetecskéje, függetlenül attól, hogy váltottunk-e vele szót valaha is.

Tősgyökeres füredi, legalábbis 1872-óta, vagyis dédszülei születése óta mindenképp - jegyzi meg-, el sem tudja képzelni máshol az életét, *„nem látom magam máshol, csak Füreden”*, pedig lenne hozzá képzelőereje, hiszen a zenélés mellett az utazás a nagy szenvedélye. Eddig 61 országban járt, Európát rég kinőtte, jelenleg Szudán és Egyiptom déli része izgatja, de a Csendes-óceáni szigetek és Ausztrália is napirenden van. Utazásait a történelemhez való vonzódása befolyásolja, minden érdekli, ami a múlttal kapcsolatos, de főleg a hadtörténelem. *„Ha nem jön a klarinét, a klasszikus zene, akkor történész lennék”.*

Mondom neki, hogy láthatóan nincs lámpaláza a színpadon, odaáll és magától értetődően végig viszi a koncertet. Egyetért a megállapítással, majd hozzáteszi, összesen háromszor izgult fellépéskor, de akkor szinte a rosszullétig: amikor Benkó Sándorral először állt együtt színpadon, és amikor Charlie-val illetve Roby Lakatossal koncertezett. Vajon nincsenek gátlásai, fontolgatom magamban, de ráérez és reflektál. *„Nem izgulok zenéléskor, egyszerűen örülök, hogy ott lehetek. De, mondjuk Tony Lakatossal például nem mernék egy színpadra állni, mellette biztos nem fújnék bele a szaxofonba, ő számomra egy ikon. Nem ugyanazt a szaxofont fújjuk.”*

Évente 260-270 fellépése van, nagyjából ötszáz dalt tud bemondásra eljátszani, Luis Armstrong What A Wonderful World című számát szerény becslés szerint is vagy ötezerszer énekelte már el.

Itt is érdemes megállni kicsit. Mennyi koncert? Hányszor ugyanazt az egyetlen dalt? Rá is kérdezek, hogy tudja ezt még ízlésesen kezelni.

„Ezredszerre nem lehet ugyanúgy elénekelni egy dalt, de még mindig ugyanazt az örömöt érzem, amikor a dal hallatán látom a közönség reakcióját. Engem ez visz előre. Nem tartom magam művésznek, egy zenebohóc vagyok, de igyekszem tisztességesen bohóckodni. Nem szabad annyira komolyan venni magam, ebben a zenében nagyon nem kell és nem is szabad megfejteni önmagad.”

Piszkálom kicsit Armstronggal, hogy világslágereket újra színpadra vinni kicsit biztonsági játék. Meghogy, van-e neki saját énekhangja? Egyáltalán, milyen Armstrong árnyéka? Nem lehet kibillenteni kedélyességéből, nevetve mondja, ez az egész *„rámragadt, mint sántára a púp”*, de az tagadhatatlan, teszi hozzá, hogy Armstrong miatt tudott felhagyni a katonasággal. Az ő számaiból készített showműsor mentette ki a hadsereg kötelékéből, a mai napig minden évben április és október között egy német cég szervezésében a dunai hajókon adja elő a dalokat.

„Armstrong egy poénból indult. Az egyik próbán szóltak, hogy Robika, próbáld már meg elénekelni a Wonderful Word-öt. Nekem ilyen a hangom, na jó, egy kicsit tolok rajta, de nem kell küzdenem ezzel. Később aztán egy koncertem után, az akkori NATO főtitkár mondta rám, hogy az egyenruhás Armstrong. Pár dalát sokan éneklik, de nekünk, Pingiczer Szilárd zongoristával, egy komplett másfél órás Armstrong műsorunk van, kétszáz dalt biztos, hogy el tudok hörögni tőle, úgy tudom, ilyet más nem csinál.”

Mondja, ennyi elég is lenne, ebből meg lehetne élni, de zenészként mindig több volt benne az ambíció, ezért lett saját zenekara, ezért szervez évek óta dixieland fesztivált és jótékonysági koncerteket.

Hol vannak az évek óta ígért saját szerzemények, kérdezem tőle, mire somolyogva mondja, még készülnek. Elcelődök vele, hogy mégiscsak az lenne az igazi, ha a saját dalait játszaná. A zenegép című számban Charlie azt énekli: az igazi zenész saját zenéjét játssza – vágja rá azonnal, bólogat hozzá, ez bizony így van. Nyaggatom tovább, ha így gondolja, akkor miért nincs saját dala. Hezitál, érezhetően nem igazán akar erről beszélni. Kiderül, a covid alatti tétlenségben írt tíz dalt és hozzá magyarul szövegeket. Készen vannak, már csak a végső hangszerelés van hátra. Az egyik dal Füredről szól, azt tervezi, hogy idén őszszel lemezbemutató koncertet ad a szerzeményeiből. *„Na, akkor biztos izgulni fogok, nem lesz ki mögé bújni”*- teszi hozzá vonakodva, aztán hirtelen megváltozik a testtartása, ott a kávézóban, ahol sokadmagunkkal ülünk, elkezdi énekelni egyik saját dalát. Reszelős hang, jellegzetes kézmozdulatok és mimika.

Tényleg lesz lemezbemutató koncert. **Martinovics Tibor**

Dervalics Róbert már a Bem József Általános Iskolában zenei tagozatra járt. Édesapjának, Dervalics Józsefnek köszönheti a zene iránti érdeklődését. „Édesapu miatt lettem zenész, 38 darab szájharmonikája volt otthon, igazi művészlélek volt. Évtizedeken keresztül jelentős szerepet vállalt a város kulturális életében, Pro Urbe díjat is kapott, vezette a Művelődési Házat, egy ideig az Anna-bál szervezője is volt.”

Dervalics Róbert alsó tagozatosként beiratkozott a városi zeneiskolába, ahol Vecsey Ervin tanította klarinétozni. 1989-ben felvették Budapestre, a Magyar Néphadsereg Zeneművészeti Tiszthelyettesképző Szakközépiskolájába, ahol kiváló művésztanároktól tanulhatott. 1993-ban került Veszprémbe, a Katona János által vezetett Légierő Zenekarhoz, amely a hagyományos katonazene mellett big band muzsikát is játszott, itt tanult meg szaxofonozni. 21 évesen már az Anna-bálon koncertezett, ahol Louis Armstrong dalokat is énekelt. Barátai beszélték rá, hogy csináljon egy önálló műsort. Így jött létre 2011-ben a Louis Armstrong showműsor, – innen barátsága Benkó Sándorral, akit példaképének, tanárának tekint.

2016-ban alapította meg a város nevét viselő dixieland zenekarát, a Füred Dixieland Bandet. A zenekar azóta már az egész országot bejárta, több híres előadóval koncerteztek együtt. Dervalics Róbert szívügyének tekinti a jótékonyságot, több fellépésének a bevételét ajánlotta fel főleg a beteg gyermekek támogatására. Idén a Balatonfüred Kultúrájáért elismerést vehette át.

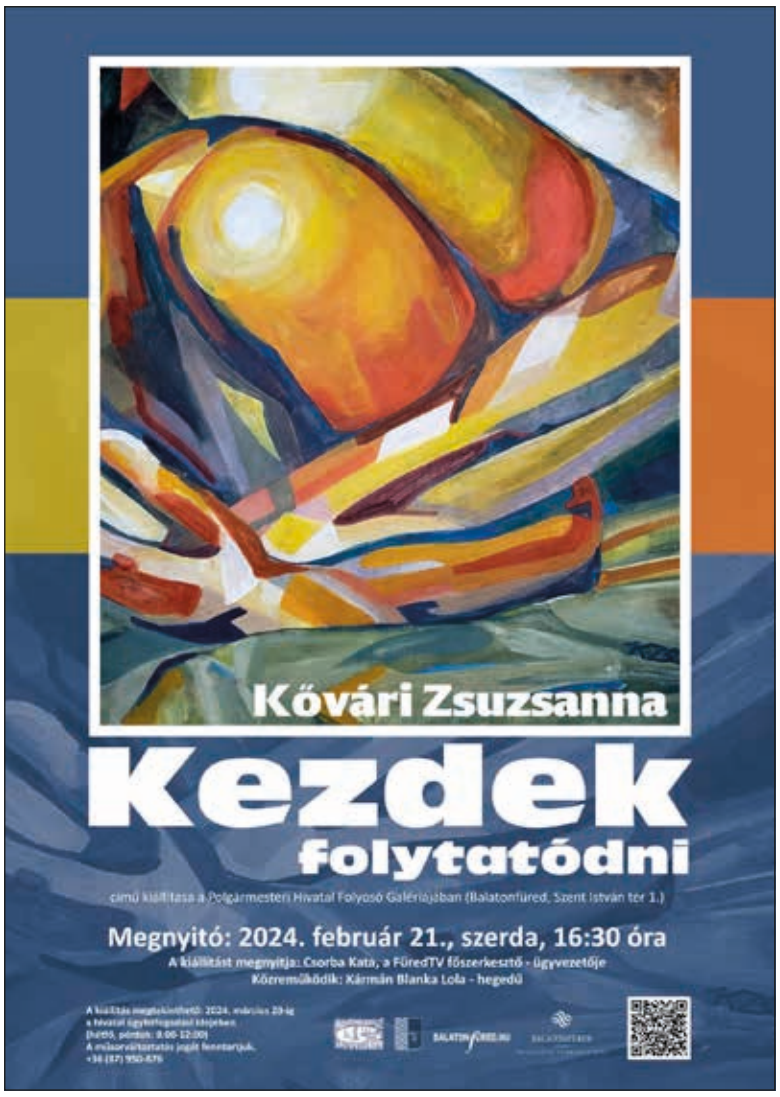

AKCIÓS FESTMÉNYVÁSÁR!
Egyes alkotások 30-50% kedvezménnyel.
50 művész közel 300 alkotása, akár részletre is.
SZV SZÍN-VONAL GALÉRIA (30) 9392-411
www.szvszinvonal.hu
B.füred, Közösségi Ház
Kossuth L. u. 3.
2024.02.22.
(csütörtök)
11 - 18 óráig

Egy prizma által szétszórt színek

Robozné Erődi Ildikó a kiállítás megnyitóján

A veszprémi Robozné Erődi Ildikó kiállítása látható a nemrég felújított füredi Huray-villák egyikében, ami tavaly óta kiállítótérként is működik. A pasztell és akvarell technikával készült képek a Balaton-felvidék és a Bakony régió természeti kincseit és épített örökségét mutatják be. Robozné néhány éve próbálta ki a festést, ami nagy örömmel tölti el.

A kiállított sorozat tematikájában a régió természeti kincsei, épített öröksége és egyháztörténeti épületei szerepelnek, középpontjában pedig Veszprém város értékeinek a bemutatása áll. Nem csoda, hisz Robozné Veszprémben született, a Balaton mellett nőtt fel és a munkája is a térséghez köti. *„Miképp egy prizma a befogadott fényt színeire bontva szétszórja azt, én is láthatóvá teszem az általam megélt élményeket. Így a kiállításon szereplő alkotások azoknak a befogadott pozitív impulzusoknak a kivetülései, amik az elmúlt pár évben hatással voltak rám. Amikor elfogynak szavaim, a csendes alkotás változatos eszközeivel fejezem ki érzéseimet”* – fogalmaz az alkotó.

A kiállítás január 19-i megnyitójának időpontját a Magyar Kultúra Napjának tiszteletére választotta Robozné. Szerinte ez alkalmat adhat arra, hogy nagyobb figyelmet szenteljünk évezredes hagyományainknak, gyökereinknek, nemzeti öntudatunk erősítésének, felmutatva és továbbadva a múltunkat idéző tárgyi és szellemi értékeinket. Mint elhangzott: Robozné rendszeresen látogatja Balatonfüred művészeti és kulturális programjait, ünnepélyes megnyitóit, díjátadóit, és sportesemányeken vesz részt.

Robozné jelenlegi projektje az Elements címet kapta, témája a természeti erők ábrázolása, és mint megtudtuk: Balatonfüreden szeretné megtartani ennek a tíz részes, nagyméretű akril vászonfestmény-sorozatnak a premier kiállítását. Jelenlegi tárlata május 10-ig a Tourinform iroda nyitvatartási idejében látható a Huray-villában. **Mórocz Anikó**

HELYTÖRTÉNETI KERESZTREJTVÉNY

Hamvas Béla írónak, filozófusnak nagy kultusza van Balatonfüreden, emlékét 24 éve rendezvény-sorozattal tartja életben a Hamvas Béla Asztaltársaság. Emlékfáját minden évben megkoszorúzzák születésnapján, március 23-án. Rejtvényünk egyik feladványa annak a Schumann által írt zeneműnek a címe, ami Hamvast egy ugyanilyen című regény írására ihlette. Másik feladványunk az az évszám, amikor Hamvas Béla júliusban és augusztusban a balatonfüredi szívkórházban gyógyult.

MOZGÁSBA HOZ, BEINDÍT / HATÁROZOTT NÉVELŐ
DÉL-AFRIKAI AUTÓJELZÉS / RIMÓC HATÁRAI!
KÖZÖNSÉG
PALINDROM FÉRFINÉV
UTÁNA RÁDIUM VEGYJELE / ESTHAJNAL-CSILLAG
SÖRFAJTA
KOCKÁRA TESZ
A ZENEMŰ CÍME
FLUOR VEGYJELE / SZÉTHAJÍT
IDŐ JELE
ADAT- VAGY HANGLEMEZ / KITŰNŐ
ÉN, LATINUL / GONDJÁT VISELI
IDŐSB, RÖVIDEN
MUZSIKA-SZÓ / BECÉZETT ANTAL
...-MÓG; ZSÖRTÖLŐDIK / EGYHÁZI ADÓ RÉGEN
MAGOT SZÓRÓ / HÍGUL
FANATIKUS (SZURKOLÓ) / NORVÉGIA FŐVÁROSA
KILYUKASZT / FAJSÚLY, RÖVIDEN
SZLOVÁKIAI HELYSÉG / BOSSZÚSÁGOT KIFEJEZŐ SZÓ
...-SZAKADÉK; KIRÁNDULÓHELY A DUNAKANYARBAN
ROVÁSSAL MEGJELÖL / BÍRÁLAT
GYŐR ÉS SOPRON KÖZÖTTI HELYSÉG / FONAL
ÁTMÉRŐ JELE / ELVÁLASZTÓJEL
A SZÍVKÓRHÁZI TARTÓZKODÁS ÉVE
—
BEKÉPZELT
ÉRVÉNYÉT VESZTETT
NEM FOJT EL / ILYEN NYELV A CSEH IS
SZEMÉLYES NÉVMÁS / JELENKOR
KÖR KÖZEPE! / FINN EGYETEMI VÁROS
PÁRATLAN HUN!
MAGYAR KIRÁLY (1563-1576) / EGY, NÉMETÜL
ÉPÍTMÉNY MARADVÁNYA / EUGENE O'NEILL DRÁMAHŐSE
... MATTEO; TERENCE HILL SOROZATA / „A” SZOBA HATÁRA
... VENTURA; JIM CARREY FILMSZEREPE
ARBORÉTUM FENYVESPUSZTÁN / PENÉSZ
AZONOSAK! / NEM SOK
UTAZÁS KEZDETE! / HUMOR
KÉN
BÉKÉS, MEGHITT / KIVÉS
NORMA ...; MARTIN RITT FILMJE / GALLIUM VEGYJELE
VÁLTOZAT / ITTRIUM ÉS OXIGÉN VEGYJELE
TISZTVISELŐ
NŐI NÉV / TERÜLET JELE
TÖKÖT APRÍT / NEUTRON
TAVACSKA
A MEGFEJTÉS FOLYTATÁSA
HŐMÉRSÉKLET JELE

Hamvas Napok
2024. március 22-23.

Március 22. péntek

Tagore sétány
16.00 – Megemlékezés Hamvas Béláról

Vaszary Villa | Szőcs Géza Irodalmi Szalon
16.30 In Memoriam Sziveri János 1954-1990

Figula Pincészet
Csárda utca vége, (Meleghegy-dülőn)
18.00 Borkatalógus
Borait bemutatja: Andrási László (Somló)

A borásszal Ambrus Lajos író beszélget.
Zenei közreműködő:
Bakos Árpád és együttese
Belépődíj: borvacsorával: 9.000 Ft., csak borkóstolóval: 4.500 Ft.

A jegyek korlátozott számban a jegy. hu oldalon kaphatók.

Március 23. szombat

Koloska-völgy
10.30 Séta a Hamvas hárshoz koccintás Sava Babic (1934-2012) emlékére

Kisvonat indul: Vitorlás tér 10.00
A részvétel díjtalan.

Szőcs Géza Irodalmi Szalon
Vaszary Galéria „B” épület
16.00 Humor és derű a hamvasi létszemléletben meghívásos esszé pályázat (2023.) eredményhirdetése

16.30 „Az isteni eredet tudata”
Hamvas Béla és a Tradíció
A kötetet bemutatja:
Horváth Róbert és Stamler Ábel

Infarktus után

Lackfi János költő Füreden gyógyult

Csaknem nyolcvan könyvet írt, negyven műfordítás-kötete van, és rengeteg publikációja. Hat gyermeke és öt unokája, a legkisebb lánya nyolc éves. József Attila-díjas költő, író, műfordító, tanár, Nyugat-kutató és még fotózik is. Nemrég három hetet töltött Füreden, nem egészen önszántából. Lackfi Jánossal az utolsó füredi napján beszélgettünk workoholizmusról - amit a társadalom még mindig elismeréssel illet -, lassabb, okosabb életről és persze irodalomról is.

Fotó: Raffai Zsófia

- Januárban gyakran találkozhattunk Önnel Füreden, miért?

- Meglepő karácsonyi ajándékot kaptam december 24-én, egy szívinfarktus formájában. Délután kettő körül a kis műsoromra készültem, amit otthon egymásnak szoktunk tartani, amikor jöttek a klasszikus tünetek: mellkasi fájdalom - mintha egy úthenger finoman rácaplatna az emberre -, zsibbadás a bal kézben, verejték, és fejnehéz lettem. Háromnegyed óra múlva ott volt a mentő, az ország másik végéből pedig végig vonalban volt egy diszpécser. Fél ötkor már két stent volt a szívemben.

- Úgy mesél róla, mint egy versenyautó gyorsszervízéről.

- Pontosan, a doki mutatta is a képernyőn, hogy a Mercedes jel alakú hármas elágazás volt eltömődve. Még szerencse, hogy nem egy bonyolult Suzuki alakú… A kórházban kínálták fel a füredi rehabilitáció lehetőségét, gondoltam a Balaton az mégiscsak Balaton. Egyébként itt elképesztő jól van összerakva az az életforma, amit egy szív- és érrendszeri betegnek kell élnie. A fővárosi sebész azt mondja, hogy megjavította, zakatol, de ez a történet nem itt végződik, hanem itt kezdődik. Teljes életet lehet élni, csak sok mindenre kell tekintettel lenni.

- Összeállt már, hogy mi történt előtte? Egy derűs embernek ismerjük Önt, nem egy ideges típus.

- A dokik arról okosítottak ki, hogy ebben a partiban a táplálkozás, a mozgás és a stressz játszik. Én szerettem vastagon enni, az utolsó csülök szólhatott is volna, hogy ő lesz az utolsó. Az itteni dietetikai oktatáson szépen és józanul elmagyarázták, hogy szinte mindent lehet enni, de az nem jó, ha minden nap csülköt eszek és néha egy kis halat is. Könnyű, rostban gazdag étrend kell, aztán néha ki lehet rúgni a hámból, csak akkor se egy egész csülök ugorjon be a buliba. Tizenegy évvel ezelőtt volt egy stroke-om, talán van valami vérképzési probléma is, de nyugalom, röntgenleleteket nem mutatok. Az összefüggéseket most vizsgálják. Régen ilyenkor jött a piócás ember vagy az érvágásos csapolás, de szerencsére én most rendben vagyok, iszom, mint a kefekötő, persze csak vizet és hasonlókat.

- Hány hét volt a füredi tartózkodása?

- Három intenzív hét, napi tíz-tizenkét kilométer a szobabiciklin, egy-másél óra séta, fél óra remek gyógytorna, amire esténként a fiúkkal ráhúzunk másfél óra ping-pongot.

- Második születés?

- Leginkább hála van bennem, valóban egy új életet kaptam. Karácsonykor újjászületni az elég stílszerű. Valamelyik nap azon gondolkodtam, hogy már meglett volna a temetésem, és ha szerencsém lett volna, akkor valaki a saját halottjának tekint, beszállva a költségekbe. Szóval komolyan veszem, összeírtam egy tizennégyes listát arról, hogy mit fogok másképp csinálni. Nyilván minden a köznapokban fog eldőlni, de például megpróbálok napi nyolc órát dolgozni.

- Eddig mennyit dolgozott?

- Jobb, ha nem számolom össze. Volt eredmény, persze, meg a család is ott van, jó lenne táncolni az unokák szalagavatóján. Extra igények nincsenek, már a hosszabbításban vagyok. Lassabb, okosabb élet, meggondolva, hogy mit vállalok el. Ez nehéz, hisz szinte már csak testre szabott dolgok jönnek, de be kell osztani, hogy mi fér bele.

- Sokan szeretik Önt, és nem is megközelíthetetlen.

- Igen, de a workoholizmus is szenvedélybetegség, amit a társadalom elismeréssel illet: milyen rendes ember, milyen sokat dolgozik!

De ha ugyanannyit iszik, akkor azt mondják: de kár, hogy alkoholista… A munkamánia egy megkoszorúzott szenvedélybetegség, ami megeszi az emberi kapcsolatokat. Persze ad is kapcsolódásokat, csak meg kell tanulni határt szabni.

- Elképzelte már, hogyan fog határt szabni?

- Nehezen. Eddig minden hegyre egyszerre másztam fel, minden falon egyszerre mentem át. A legtöbb művész nem véletlenül nem így él, csak én azt gondoltam, hogy bírni fogom. Egyszerre csak egy új dolgot dobtam fel a szekér tetejére, sokáig bírtam is.

- Közben idejött egy hölgy üdvözölni, egy dalt írt nekik. Erről hogy lehet lemondani?

- Nem kell lemondani. Amikor otthon feküdtem az ágyunkon kiterítve, átadtam az egészet Istennek. Maradnék még szívesen, de az ő perspektívájából biztos jobban látszik minden: éltem, írtam, szerettem és utaztam annyit, amennyit más három élet alatt sem. Azért még van a bakancslistámon ez-az, de most már lassabban merülök el az örömökben. Erről eddig is nagyon jól tudtam prédikálni, csak gyorsan éltem meg. Sétáltam a befagyott Balaton mellett, egy repedés mentén nem volt befagyva, ott jöttek fel a halak oxigénért. Ez példázhat egy kórháznyi vagy világnyi embert, akiknek fel kell menniük az oxigénért. Mint a kézilabdában: időt kérni, és felmenni oxigénért.

- Érési periódus is ez?

- Mindig volt bennem egy éretlenség, vibrálás. A stroke után összekevertem a szavakat, benne volt, hogy Janibá' leszek, aki régen valami író volt, most meg a kert végében kapálgat. Amikor rendeződött a dolog, úgy gondoltam, hogy regényeket szeretnék írni, azzal még adós vagyok, közben jó néhány vers is született, de két regényem is kijött a nyomdából, a harmadik félkész. Ha valahol előadok, akkor aznapra nem zsúfolok be mást, inkább sétálok, ami újabb gondolatokat szül egy későbbi művemhez. A kórház világának a megismeréséből is formálódik bennem írás.

- Emberként is megváltozott?

- Jópofa, de azért érzékeny fiú voltam korábban is. Most viszont összeakadtam egy betegtársszal, mesélte, hogy másfél éve meghalt a felesége, nekem meg rögtön könnyek szöktek a szemembe. Hamarabb vannak a könnyek, amit nem kell szégyellni. Nem az a férfi, aki sose sír. Simon doktor mondta – aki szintén fantasztikus stand upos -, hogy a szív- és érrendszeri betegség esetén sok múlik azon, hogy én mit teszek, mit eszek, hogyan mozgok. A sebész meg sokkterápiát alkalmazott: „Itt a hat gyógyszer, ha ebből kettőt nem vesz be, akkor meghal". Lefegyverző direktség.

- Az érzékenység vajon az írásaiba is beépül majd?

- Nem volt idegen tőlem eddig sem, de aki szíves, az másképp rezeg együtt a világgal. Idővel nyilván önfeledtebb lesz az ember, de most határvonalnak érzem a történteket. Séta közben megláttam a füredi kultúra-napi plakátot, felmentem az ünnepségre, ott zongorázott Balázs Jancsi, és jó volt közönségnek lenni. Ezt a kis luxust se sűrűn engedtem meg magamnak.

- Láttam, hogy örültek ott Önnek.

- Igen, és nem is csatlakoznék a kultúrpesszimistákhoz, akik szerint itt a világvége. Sokan szeretik a kortárs kultúrát, ami nyilván a tálalástól is függ. Meg vannak rossz példák is: én is látom a babakocsira szerelt tableteket, ami az ideggyógyászok szerint súlyos, vissza nem fordítható károkat okoz a gyerekeknek. Net-függünk, amiben van egy nagy lehetőség is, mivel rengeteg ember nagy mennyiségben fogyaszt interneten kultúrát is. A saját írói oldalamon 125 ezer követőm van, és havonta ötszázezer embert érnek el a posztjaim. Anyagi befektetés nincs benne, szellemi annál több. Egy jó haver vagyok a neten, aki a kávé mellé ír valamit, aztán sokaknak leesik, hogy vannak megvehető könyveim is.

- Az Esőtánc című verseskötete már saját kiadásban jelent meg.

- Ez lehetett az utolsó csepp abban a pohárban, amit rizikósan töltögettem. De egy szívroham nem annak köszönhető, ami a tetején van, hanem az összes többinek.

- A saját nyolcéves kislányát hogy tudja a kultúra-fogyasztásban irányítgatni?

- Ő egy saját fantáziavilággal rendelkező, elképesztő csodalény. Az édesanyja is ilyen, szoros kapcsolatban állnak. Nem is bírja azt a kultúr-szennyet, amivel a mostani gyerekeket támadják. Ha ügyesen csinálnánk, nyilván rá lehetne szoktatni, mert ezek drogok, de elég érintetlen. Nem is igen talál közös hangot a függő osztálytársakkal. Sok felnőttes tartalmat zúdítanak a kicsikre, mert ugye a kapitalizmus mindenek fölötti. Megoltalmazni senkit sem lehet egyszer s mindenkorra, pedig nagy a szülői kísértés. Azzal is függővé vagy lelki beteggé lehet tenni egy gyereket, hogy minden döntést átvállalunk, ez elég rizikós. És lehet neki különböző opciókat is adni, rábízva a döntést.

Mórocz Anikó

Lackfi János 1971-ben született Oláh János néven. Publikálása kezdetekor azért változtatta meg a nevét, hogy ne tévesszék össze szintén Oláh János nevű édesapjával, aki ugyancsak József Attila-díjas költő, író volt. Édesanyja, Mezey Katalin Kossuth- és József Attila-díjas prózaíró, költő, műfordító. Lackfi első publikációja 1987-ben jelent meg. Az ELTE BTK magyar-francia szakán szerzett diplomát, majd a Magyar Irodalomtörténet tanszéken doktorált. Közben a pécsi egyetem francia tanszékén belga irodalomból tartott kurzust, és a Pázmány francia tanszékén is tanított. A kreatív írás programot Vörös Istvánnal indította el. Folyóiratok alapítója és szerkesztője, hazai szakmai szervezetek tagja. Fotói több lapban is megjelentek, és voltak önálló kiállításai is. Felesége Bárdos Júlia művészettörténész, a Kossuth-díjas zeneszerző, Bárdos Lajos unokája.

A kultúra nemcsak művészet, hanem életforma is

Tudunk-e dacolni a mindenek fölé emelt közvéleménnyel, a tömegmédia diktatúrájával?

Cserép László ünnepi beszéde A magyar kultúra napján (részlet)

Nyilván nem csak arról van szó, hogy egy nagy költőnk nagy versének a születésnapjára emlékezünk. Sokkal inkább az lehetett az ötletadó Fasang Árpád zongoraművész gondolata mögött meghúzódó szándék, hogy a diktatúra szorításából éppen szabadulva, a nemzet azonosságtudatát megerősítendő, irányítsuk a figyelmet ezen a kiemelt napon a kultúrára, a magyar kultúrára.

Nagyon fontos volt ez, hisz már egyre kevesebben emlékszünk arra, hogy azokban az időkben a kommunista hatalom nem engedte ünnepelni nemzeti ünnepeinket. Gyanúsan tekintett a trikolórra, egyik legnagyobb veszélyt (persze saját hatalmára) a nacionalizmusban látta.

Valóban nagy veszély egy hatalomra, ha az alattvalók megtalálják és visszanyerik méltóságukat a nemzeti közösségben. Abban a közösségben, melynek azonosságtudatát a nemzeti (magyar) kultúra foglalja teljesen magába.

Az a kultúra, amely őrzi a magyarság történelmének minden szellemi és tárgyiasult értékét, hagyományait, kifejezi együvé tartozásunkat, hazaszeretetünket. Csak az a közös múlt lehet a közös jelen és a közös jövő alapja, amelyet Kölcsey megrendítően szép verse is felidéz!

Ezért volt nagyon fontos kezdeményezés, hogy a Hymnus születésének napján ünnepeljük a magyar kultúrát. Akkor, közel négy évtizede, talán ez még teljesen egyértelmű volt majdnem mindenki számára, de mi a helyzet ma?

Beszéljünk arról a korról, amelyben élünk. Sajnos lehangoló a kép.

A „nemzet” fogalom megint kezd szitokszóvá válni, a kultúrát majdnem teljesen háttérbe szorította a tömegkultúra.

Igen, a tömegkultúra. Nem ismeretlen fogalom ez, gondolkodók, filozófusok sokasága foglalkozik vele már régóta.

A frankfurti iskolához tartozó Theodor Adorno már a 30-as években lesújtó kritikát fogalmazott meg az amerikaikat rabszolgasorban tartó szórakoztatóiparról. Ez a megállapítás mára sajnos szinte az egész világra érvényes. Adorno arra hívta fel a figyelmet, hogy a tömegkultúra produktumainak (áruinak) fogyasztása függőséget okoz, azaz különösebb erőfeszítés nélkül megszerezhető, automatikus élvezethez vezet. A tömegmédia pedig megállás nélkül zúdítja ránk az olcsó bóvlit, hamisat, gondolkodásunkat és magatartásunkat erősen befolyásoló dózisokban.

Ez a szabadság látszólagos, illuzórikus, annak mögöttes kulturális valósága nem más, mint rabszolgaság. Rabszolgaság, melyet a piac és a fogyasztói kultúra fétiseinek való alávetettség jelent. S az, hogy a puszta vágyat a hosszú távú értékek fölé helyezzük, az emberi autonómia elveszítéséhez vezet.

Platón azt gondolta még, hogy törvényekkel szabályozható az állam nevelési céljainak érvényre juttatása, a helytelenségek korlátozása, vagy tiltása. Ma már senki sem gondolja, hogy ez lehetséges lenne.

Ha ezek után szeretnénk megfogalmazni azt, hogy mi a szerepe, helye a magyar kultúrának, elengedhetetlen, hogy ne tekintsünk szét a globalizálódó, inkább már globális világban.

Biztosan nem túlzunk, ha azt állítjuk, hogy világválság idején és „Gazdaságkorban” élünk.

No, de mi az, hogy „Gazdaságkor”? Czakó Gábor az egyik legkiválóbb magyar író mondja, hogy Gazdaságkorban élünk.

A Gazdaságkorban látszólag minden eladó, de valójában csak a forgalmazható áru az eladható. A Gazdaságkor a művészet és az irodalom egyetemes megtagadásának a kora, az ellaposodás és az eldurvulás kora. S ki tagadhatná, hogy mindez igaz, ha körülnézünk a mindennapi életünkben.

Mert bármilyen szomorú, azt látjuk, hogy a mai ember kultúrája

üres és lényegtelen, elszakadt az élettől. „A műveltségben sem érvényesül a szellemi, ezért külsőleges, azaz felszínes marad. Ennek megfelelően a vetélkedők információ-lovagjai, a kereskedelmi tévék „celebjei” válnak példaképeinkké” (Czakó).

Azért azt érzékeljük, hogy mindennapi bajaink, anyagi gondjaink mögött egy jól megfogalmazható kulturális elbizonytalanodás húzódik meg.

Azt, hogy világválság van, szinte a bőrünkön érezzük. Háború Európában, háború a Közel-Keleten, mindenhol háború. Már meg sem lepődünk, hogy minden nap a harmadik világháború közelségével ijesztgetnek, s persze akkor még nem beszéltünk a járványok fenyegetéséről.

Gazdasági szankciók, infláció, elszegényedés, járvány igazi veszedelmek, de a legveszélyesebb a bizonytalanság.

Hamvas Béla valamikor a harmincas években azt írta, hogy a „krízis a mostani modern korban az emberi lét alapszerkezetének jellemzője”. Vagyis a válság valójában az egész emberi kultúrát érinti, és nem egy-két évvel ezelőtt kezdődött.

A krízis ugyanis – mondja ő – „egy világfolyamat, amely a modern ember világára jellemző, ahol az állam, a gazdaság, a szokás, a társadalom, a szellem, a művészet és a morál krízise csak megnyilvánulása egy rendkívül kritikus világhelyzetnek”.

Az ő logikáját követve a válság gyökereit tehát nem a háborúban, nem a gazdaságban, nem a gazdasági szankciókban kell keresni.

Mert nem a gazdasági fenyegetettség a legveszedelmesebb, hanem a szellemi, a kulturális, vagy, ahogy Hamvas mondja: még inkább a vallási.

A szellemi, kulturális fenyegetettséggel csak akkor tudunk szembenézni, ha tisztázzuk és megerősítjük, hogy mit jelent az embernek, s nekünk a kultúra.

Azt mondja Márai, hogy „a kultúra legmélyebb értelemben véve nem könyvek, képek, zeneművek összessége, hanem életforma”.

Hogy állunk a művészetekkel?

A zenének és a költészetnek, a festészetnek és a regénynek egészen különleges fontosságuk van az egyetemes emberi kultúrában.

Ezer évek óta tudjuk, a régiek és mi is, hogy a művészetnek varázsereje van. Hamvas azt mondja, hogy egyedül a művészetek tartották fenn a kapcsolatot a transzcendens erőkkel. Azt is hozzáteszi, hogy „régebben a művész a világot és az emberiséget kormányzó erőket megfékezte, rendezte, harmonizálta”. Korunk művésze ezeket az erőket felszabadítja, de erről a képességről a legritkább esetben van tudomásuk.

Persze a művészetek esetében is csak tőlünk függ, hogy mit olvasunk, ha olvasunk, milyen zenét hallgatunk, ha hallgatunk. Engedjük-e megszólalni a nagybetűs Csendet, vagy igyekszünk azt elnyomni?

Hogyan használjuk nyelvünket, édes anyanyelvünket? Lesújtó a helyzet: mit tehetünk a fecsegés, a kütyük világában, a funkcionális analfabetizmus erősödése idején? Tudunk-e még írni, beszélni, s hogyan?

Hétköznapi esztétikai észleléseink arra vonatkoznak, hogy mi a helyes mi a helytelen, mi illeszkedik és harmonizál, mi néz ki és hangzik megfelelően. Ez vonatkozik a viselkedésre is. Tudunk-e még bocsánatot kérni és köszönömöt mondani?

Szép Ernő 1942-ben a háború alatt írt versében hirdette a pardon és a köszönöm kultúráját:

„Csak a kedvesség, az öröm
A pardon meg a köszönöm
a gyöngédség, a figyelem,
csak az az igaz idelenn.”

Ez utóbbi nyilván nem oldja meg gondjainkat, többet tesz! Segít, hogy megőrizzük önmagunkat, bizalmat szülhet és tartást adhat.

Hamvas valamikor a harmincas években írta a következőket:

„Minden jel arra vall, hogy a legközelebbi korszakban a Föld uralkodó lénye nem az ember lesz, hanem egy félig madár, félig rovar lény: a Csirihau. Ez a lény abban a tudatban van, hogy amit tesz, az az egyedül józan és észszerű élet. Amit lehet, felfalna, legalábbis azt, amit nem lehet a többi elől eldugni, s ami ereje ezen felül marad, az éppen hogy elegendő párzani és horkolni. Vezetésről szó sem lehet. Egyik sem hisz a másiknak. Így valósul meg a teljes egyenlőség. Csak az él meg, aki éppen olyan kegyetlen, komisz, zsivány, aljas, vérszomjas, kéjsóvár, sunyi, mohó, erőszakos, mint a többi.”

Nos, a hagyományok, a kultúra feladásával mi magunk hozhatjuk létre ezt a lényt, amelynek egy-két egyede mintha már köztünk lenne. Az ijesztő diagnózis igazolja, hogy miért oly fontos a kultúra, aminek megőrzésén fáradoznunk kell.

Tegyük fel a kérdést: Hogyan lehet ellenállni, merünk és tudunk-e dacolni a mindenek fölé emelt közvéleménnyel, a tömegmédia diktatúrájával?

A magyar kultúra napján, s máskor is csak azt mondhatom, hogy igen, merni kell! Hogy meddig lehet, azt nem tudom.

Az teljesen biztos, hogy a mi feladatunk a saját nemzeti kultúránk megvédése. A magyar kultúra megvédése, ami persze az európai és az egyetemes emberi kultúra szerves része.

Őrizni és védeni kell hagyományainkat, nyelvünket, szokásainkat, népművészetünket, zenénket, irodalmunkat, képzőművészetünket, ünnepeinket.

Őrizzük meg magyarságunkat, hazaszeretetünket, hitünket!

Vigyázzunk arra, hogy a magyar kultúra napja ne jusson a kiüresedett, formális megemlékezések sorsára! Arra, hogy a Himnusz ne legyen egy a kötelezően megtanulandó versek közül! Vigyázzunk közösségünkre, otthonunkra: Balatonfüredre, amely a szakrális múlthoz méltóan felújított épített környezetével, s a benne élők kultúrájával mindig mosolyog.

Isten, áldd meg a magyart!

Cserép László

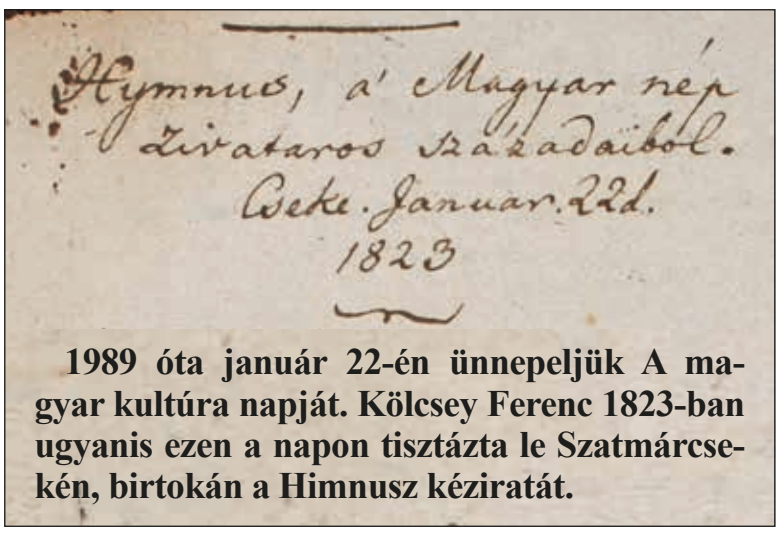

1989 óta január 22-én ünnepeljük A magyar kultúra napját. Kölcsey Ferenc 1823-ban ugyanis ezen a napon tisztázta le Szatmárcsekén, birtokán a Himnusz kéziratát.

Régi telek

Molnár Gyula és Zerkowitz Tamás, 1963.

Molnár Judit, 1962.

Polonyiné Herczeg Edit és Polonyi Kornél, Jókai utca, 1953.

Szakadó esőben adták át a nagy sikerű Balatonfüredi jégpályát, sok korcsolyázó nagy örömére. A megnyitón szomorúan gondoltam arra, hogy az elmúlt években született gyerekek nem láthatták, nem élvezhették a jégruhát öltött Balatont, amelyet Jókai írt le olyan csodálatosan. Nem tudnak szánkózni menni, hóembert építeni, pedig ezek felejthetetlen élmények a mai napig számunkra, hiszen a régi telek csodásak voltak.

Bár statisztikailag akkor sem volt mindig fehér a karácsony, de emlékeinkben így maradt meg. Kék égbolt, kristálytiszta levegő, szikrázó napsütés, lábunk alatt pedig csikorgott a hó.

Estefelé a fehéren derengő világban megnyugtató csend ereszkedett a tájra, a hótakaró puha vattába vonta a hangokat, neszeket és a friss levegőben áradt a semmihez nem hasonlítható különleges hóillat.

Amint befagyott a Balaton, mentünk a jégre. Kiskoromban szüleimmel, akik télen-nyáron nagyon szerették a Balatont. Szegény nagymamám is gyakran fagyoskodott velem a parton. Amikor lóczysok lettünk, a tornaórákat gyakran tartottuk a Balatonon tanárainkkal, Patinszkiné Erzsi nénivel és Bandi bácsival.

A testnevelés tagozatos Radnóti iskolában nagy hagyománya volt a jégkarneválnak, Glatz Laci bácsi szervezte kezdetekben, később Filipovits igazgató úr és az egész radnótis testnevelő csapat. Az iskolai jégnapon fakutya-, szánkó-, limbo - és korcsolyaversenyen vettek részt a gyerekek az Eszterházy strandon vagy a Vitorlás étterem előtti korcsolyapályán, ahol az akkori tulajdonos, Kiss István gondoskodott folyamatosan arról, hogy megfelelő legyen a jég. Később a hivatal művelődési és sport osztálya közreműködésével 2003-ban máig emlékezetes városi jégnapon vettek részt a téli sportok kedvelői.

Nekem sokáig kulcsos korcsolyám volt, ami nem egy praktikus darab, gyakran leesett a cipőmről, de a jól korizó fiúk között mindig volt valaki, aki kiszáguldott a partra a kulcsért.

Öltözetünk meglehetősen egyszerű volt, mackónadrág, kötött sízokni, bőr bakancs, szövet télikabát. Óvodás korunkban fehér, patentos hócipőben jártunk, amely viszonylag jól védett a latyaktól, de szegény dadusok szenvedtek rendesen, mire a csoport tagjaira ráadták és levették levegőzéskor a lábbeliket.

A tavon olyanok is voltak, akik fakutyáztak, feltéve, ha találtak valakit, aki tolta őket, beljebb pedig hófehér jégvitorlások siklottak a Balatonon. Szánkózni a Tamás-hegyen szoktunk, ami nem volt veszélytelen kaland az ugratókkal. Meglehetősen leharcoltan értünk haza, zörgőre ránk fagyott ruhákban. Férjeméknek sílécük is volt, az utcán és a szomszéd dombon csúszkált a környékbeli gyerekekkel.

A Bem iskolában hatalmas vaskályhákban fűtöttek, egyszer több óránk is elmaradt, amikor egyik osztálytársunk a vizes spongyával hatalmas füstöt idézett elő a tanteremben.

Ha nem volt jó az idő, akkor többnyire Varga Tasi barátoméknál társasjátékoztunk, beszélgettünk a jó meleg szobában. A legtöbb helyen cserépkályhával fűtöttek, így volt ez nálunk is. Én nem emlékszem rá, hogy akár a legzordabb hidegekben is fáztam volna, mert mire felébredtem, a kályhában duruzsolt a tűz, meleg volt a mosdóvíz, s az asztalon gőzölgött az édes kakaó.

Mindig nagy élmény volt a Kedves cukrászdába menni vasárnaponként, ahol nyáron fagylaltoztunk, télen pedig igazi gesztenyepürét ettünk frissen vert tejszínhabbal.

Karácsonytájt áradt a házban a finom vanília illat, esténként pedig a csillogó befőttes üvegekből a napfény zamatát varázsolták a téli asztalra az ízletes kompótok, az alma, szilva, meggy és őszibarack.

Szürkületkor behúzódtunk a házba, ahol a család apraja-nagyja keddenként áhítattal nézte a gyakran gyermekded sorozatokat.

Visszatekintve gyönyörű volt a téli időszak, mert az áldott, gondtalan gyermekkort idézik fel képzeletünkben. Igazán azért volt szép, mert a legnehezebb időkben is azzá tették számunkra azok a felnőttek, akik szerettek bennünket és bearanyozták fiatal mindennapjainkat.

Molnár Judit

Városi jégnap, 2003.

Jégkarnevál, 1986.

Lóczy testnevelés óra a jégen, 1972.

Városi jégnap, 2003.

Városi jégnap, 1986.

„Tíz évünk maradt az emberi civilizáció megmentésére”

Rendkívül nagy a baj, de még van lehetőségünk változtatni a folyamatokon, csak legyen rá elég időnk - Szathmáry Eörs evolúcióbiológus akadémikus így foglalta össze a Föld klímahelyzetét a minap Dörgicsén tartott előadásában, amit a Virágzó Dörgicse Civil Társaság szervezett. A Magyar Tudományos Akadémia Fenntartható Fejlődés Elnöki Bizottságának elnöke úgy fogalmazott: csak összefogással, a fiatalok aktív közreműködésével érhetők el eredmények. Egyetlen út van: az őszinte eszmecserék és viták mentén egyezségre kell jutniuk a világ döntéshozóinak, miközben mindenkinek a saját szintjén kell a lehető legtöbbet megtennie.

Fotó: Ivándi Balázs

Szathmáry Eörs Széchenyi-díjas evolúcióbiológus, a Hun-Ren Ökológiai Központjának kutatóprofesszora, az MTA rendes tagja, az ELTE TTK Biológia Intézetének egyetemi tanára.

- Az embernek az az érzése, hogy elment a hajó.

- Jó esély van rá, hogy ez derüljön ki, méghozzá elég hamar, néhány évtizeden belül. Még nem tudjuk pontosan, mikor, azt viszont igen, hogy nincs sok időnk, és ez a legnagyobb baj. Akiknek én hiszek, azok azt mondják, hogy tíz éven belül világviszonylatban nagyon komoly intézkedéseket kellene foganatosítani, aminek én a jelét sem látom. Sokkal inkább azon gondolkodnak, hogy melyik háborút kezdjék el.

- Hogy lehet pesszimistaként optimistán cselekedni?

- Úgy, hogy az ember összeszorított foggal elgondolkodik, hogy ő mit tehet a folyamat megállítása érdekében és meg is teszi azt. Számomra ez az ismeretterjesztést jelenti, az akadémiai bizottságban pedig Magyarország fenntarthatóságához kapcsolódó kérdésekkel foglalkozunk. Letesszük a véleményünket a politikusok és az emberek elé, de az már nem rajtunk múlik, hogy mire használják.

- Vannak gyakorlati javaslatok, amikbe bele tud állni egy átlagember?

- Egészen egyszerű javaslatok is vannak, például hogy zöld területre nem építünk újat. Magyarországon sajnos ez a jellemző, a barnamezős beruházások és a régi házak felújítása helyett. Ez a csopaki ház, ahol most beszélgetünk, egykor a veszprémi Napló főszerkesztőjének a háza volt. Tőle egy német házaspár vásárolta meg, akik szépen karbantartották, de nem bíztak a magyar anyagokban, mindent Németországból hoztak a felújításokhoz. 2015-ben vettük meg mi, és külső szigeteléssel becsomagoltuk a házat. Mindenkinek tetszik, akkor tessék nekem megmagyarázni: miért nem újítják fel a régi házakat a Balaton körül?

- Máshol sem teszik.

- Pontosan. A magyar lakóépületek óriási problémája a hőszigetelés. Állandóan siránkozunk, hogy milyen drága az energia, és állítólag ezért szorulunk az oroszokra, de a házak szigetelésébe nem ruházunk be. Ez, és a zöldmezős beruházások már komoly volumen. Vagy miért engedjük szabadjára a kútfúrást?

A mély kutak befertőzik a vízzáró réteg alatti, igazán értékes vizet, és attól kezdve az megszűnik ivóvíznek lenni. Nem igaz, hogy nincs tennivaló, de nem történik meg. Biden elnök azzal kampányolt, hogy leállnak a nagy olajberuházásokról, ehhez képest engedélyt adott éppen a Trump által elkezdett beruházásra. Itt tartunk, ne legyenek illúzióink.

- A kapitalizmus megreformálására vagy egy másik gazdasági rendszerre való átállásra van javaslata bárkinek?

- Egyre inkább növekszik az a közgazdász réteg, akik a degrowth-t, a negatív növekedést, vagyis a bizonyos fokú szűkülést, visszalépést sürgetik. Ennek egyik eleme - amiről Jásdi István csopaki borász-közgazdásszal szoktunk beszélni -, hogy a reklámokat egész egyszerűen be kellene tiltani. Részben ezek juttattak bennünket oda, ahol vagyunk. Tényleg minden évben új autóra van szükség? A SAAB autógyártása azért szűnt meg, mert túl jó autókat csináltak, csak a formájuk kiment a divatból.

- Lehet számítani arra, hogy valami változni fog?

- Igen, például azért, mert a döntéshozók, cégtulajdonosok gyerekei vagy az unokáik berontanak a szobába és megkérdezik, hogy „Papa, mégis mi a Jóistent csinálsz?!”. Növekszik azoknak a komoly üzletembereknek a száma, akik a saját cégükön belül megpróbálnak lépéseket tenni. Ez azonban egy lassú folyamat és viszonylag kevés embert érint, de mindenképpen el kell mozdulni, hogy ne a növekedést hajszoljuk, hanem a fenntarthatóságra koncentráljunk. Nem is fenntarthatósági, sokkal inkább fennmaradási kérdésről van szó.

- Előfordulhat, hogy ha elhibázzuk, akkor az emberi faj kihal?

- Nem hinném, bár nem lehetetlen, de a civilizációnk, a kultúránk rendkívül sérülékeny, időnk pedig igen kevés van. Ahogy Ady írja: „Nagy, súlyos álmok kiterítve lenn, / Fenn zűrös, olcsó, kis komédiák”. A mai világunkban megvannak a nagy eszmék, amiket komolyan kéne venni, ehhez képest ismét egyre inkább háborúkkal foglalkozunk.

- Evolúciós szempontból mi van belénk kódolva?

- Az emberiség kialakulása során a csoportok egymással küzdöttek, például a csimpánzok, akik ráadásul ha elkapnak egy másik csoportból valót, akkor jól meg is kínozzák.

Na, ők a legközelebbi rokonaink, ötmillió évvel ezelőtt váltunk el tőlük.

Az emberi faj kialakulása során fontos volt a parokiális altruizmus, ami azt jelenti, hogy szoros volt az együttműködés a csoporton belül, és ellenségeskedés a csoportok között. Ez sokat segített az intelligenciánk fejlődésében, és növekedett az együttműködés akciórádiusza, de azt nem tudom, hogy globális mértékben lehet-e kellő hatékonyságú együttműködést csinálni. Szkeptikus vagyok, erre senki sem szelektálódott.

- A legfőbb sajátosságunkra, a gondolat erejére építhetünk?

- Richard Dawkins: Az önző gén című könyvének utolsó fejezetében leírja, hogy van egy csodálatos kulturális öröklődési rendszerünk. A mém fogalma tőle származik, ami szerinte az egymásnak átadott ismeretek egysége, és a mémek segítségével úrrá lehetünk a gének önzésén. Vagyis a hétköznapi életünkben is előfordul, hogy erős késztetést érzünk valamire, de átgondoljuk, és mégsem tesszük meg, mert például rossz következményekkel járna. A mémek, az ismeretek segítségével az önző génjeink kordában tarthatók. Az emberiség fennmaradása tehát egy kulturális evolúciós kérdés.

- Csak legyen elég időnk a pozitív irányú elmozdulásra.

- Kevésbé lennék ideges, ha lenne egy évszázadnyi, mert akkor kis lépésekkel is lehetne haladni.

- Egy fél évszázadnyi volt, 1970 óta ismert a probléma.

- Igen, de akkor még kevesen hitték el. Ma már sokkal többen tudják, hogy nagy baj van, közülük sajnos többen teljesen lebénulnak. Dr. Dúll Andrea nagyon komolyan foglalkozik ezzel a kérdéskörrel.

- A klímaszorongás oldása lehat a cselekvés?

- Szerintem igen, de ezt a folyamatot segíteni kell, be kell vonni őket. Aki lefagy, az ugyanazt csinálja, mint akit nem érdekel a klímahelyzet vagy a járványhelyzet.

- Az információk terjesztésére van egy globális rendszerünk, úgy hívják, hogy internet.

- Sajnos kutatások bizonyítják, hogy az internet sokkal alkalmasabb az ostobaságok, mint az okos információk terjesztésére. Olyan bűnözők, mint Zuckerberg – akinek a véleményem szerint már rég börtönben kellene lennie – rá is erősítenek a visszhang-buborékokkal, ahol mindenki csak a hasonszőrűvel beszél. A facebookon kialakult az ostobák világméretű szövetsége. Korábban nagy számban az írott sajtóban lehetett megjelenni, de azt szerkesztették, manapság pedig bárki írhat hülyeségeket, ráadásul álnéven.

- A mesterséges intelligenciát fel tudjuk használni a klímakérdés megoldásának érdekében?

- Az MI egy eszköz, amit lehet jóra és rosszra is használni, mint például az atomenergiát. (Megjegyzem: szerintem az maghasadáson alapuló atomenergia-termelés hosszútávon fenntarthatatlan, de az átmenetet nem lehet levezényelni nélküle.) Például az MI segítségével megoldatlan kémiai kérdésekben sikerült eljutni a megoldásig, bár nem értjük, hogyan jutott oda el, de működik. Megkerülő kérdésekkel azt is ki lehet belőle szedni, hogyan készítsünk atombombát, ami ugye már nem annyira vidám. Politikai vagy vállalati döntésekhez is fel fogják használni, ahol már idegesítő lesz, hogy miért azt mondja, amit mond.

- Egy tőlünk független evolúciós rendszerről van szó?

- Az lehet, és erről szeretnék is írni a Nature-ben. Erre utaló jel, hogy például bizonyos computer-vírusok rendkívül adaptívak, alkalmazkodnak a körülményekhez, és ha egy őrült ember olyan vírust csinál, ami mesterséges intelligencia is, akkor a rendszer felfogja, hogy őt meg akarják semmisíteni. A vírus tudatosan fogja módosítani a következő generációjának a tagjait, és eszébe juthat, hogy legjobb védekezés a támadás. Előfordulhat, hogy a legveszélyesebb vírusirtó programokat előállító cégekre megsemmisítő csapást mér. Ha az evolúciós folyamatoknak bármilyen rendszer megfelel (szaporodhat, van öröklődés, öröklődő változékonyság és a változatok el tudják magukat terjeszteni), ott megjelenik az önérdek. Az MI önérdeke enyhén szólva sem biztos, hogy egybe fog esni az emberek önérdekével. A Google-tól távozó Geoffrey Hinton (a mélytanulási algoritmus feltalálója) is az emberiség egzisztenciális fenyegetettségéről beszél, és én egyetértek vele. Egyesek szerint ez komolyabb probléma, mint a klíma. Érdekes korban élünk, unatkozni biztos nem fogunk.

- Amikor épp nem az emberiség fennmaradásán gondolkodik, akkor Ön evolúcióbiológusként alapkutató. Mi foglalkoztatja most?

- Az élet kialakulása érdekel, úgy gondolom, hogy értem és szeretném is megcsinálni. Az Európai Kutatási Tanácstól (ERC) három kutatótársammal most nyertünk meg egy hatéves, 13 millió eurós pályázatot, azzal a céllal, hogy egyszerű, de már élőnek tekinthető kémiai rendszereket állítsunk elő. Ahogy az a természetes evolúció során is megtörtént, de mi nem a ma ismert biológiai anyagokkal fogunk dolgozni. Ezzel szeretnék foglalkozni, de muszáj az akkumulátorgyárakkal is, mert ha az emberi civilizáció összeomlik, akkor minden egyéb feleslegessé válik. Két vegyész és egy molekulár-biológus van a csapatban, én pedig elméleti biológusként vagyok első az egyenlők között. A kutatótársaim azt kérték, hogy ne Magyarországról pályázzak, mert akár tudat alatt is befolyásolhatja a bírálókat, úgyhogy a következő hat évben „német” leszek, és ez nem először fordul elő.

- Emellett pedig egy kisfaluban, a dörgicsei kiskocsmában 30-50 ember előtt tart előadást a klímaügyről.

- Igen, ez az életem közszolgálati része, amit nagyon fontosnak tartok. Ebben Habsburg Otto elveit követem, aki sose válogatott a közönsége között azok száma és rangja szerint.

Mórocz Anikó

Fákat a szántóföldekre és a szőlőültetvényekre? - Modern tudomány az erdőkben

Az erdőben főképp az ősi, háborítatlan nyugalmat, a természettel való szimbiózist keressük. Ehhez az állapothoz nehezen társítható a 21. század tudománya vagy a modern eszközök, pedig a szakemberek szerint ezek nélkül nehezen maradhatnának meg az erdők. Az Erdészeti Tudományos Intézet, vagyis az ERTI Sárváron található, a falakon belül a legmodernebb technikát használva folynak kutatások annak érdekében, hogy támogassák az erdőket és azok fennmaradását.

Az erdők kapcsán a hosszú távú megoldások keresése szükségessé teszi a hosszú távú kísérletezést. A kísérleti alapú kutatás 1897-ben Darányi Ignác nagyformátumú miniszter utasítására jött létre. A döntésben nagy szerepet játszott az Országos Erdészeti Egyesület, az erdész szakma, az akadémiai kutatók és tudósok. Kezdetben a központ - ahogy az intézményesült erdész-szakmaiság is - Selmecbányán volt, a terepi munkákat pedig a különböző szakiskolákkal együttműködve az akkori kutatók és erdészek oldották meg.

Kutatási területek

A legfontosabb kutatási területek az ökológiai és genetikai evolúció, valamint a hozzájuk kötődő szakterületek. A kutatások során a tudományos szakemberek olyan kérdésekre kapnak válaszokat, amik megismerésével segíteni tudják a jövő gazdálkodását. Ennek elengedhetetlen szegmense, hogy tudják: mire számíthatnak az erdő hosszú távú működésében. Ide tartozik az ökológiai erdőművelés, a nemesítés, a genetika, az erdővédelem, valamint az erdőegészségügy, ami nem más, mint az erdő folyamatos monitorozása és a feltárt problémák megoldása.

A jelen kérdései

A jelen kihívásai között említendő az ültetvényszerű fatermesztés, ami azt mondja, hogy minden olyan erdőtelepítés, ültetvény létesítés, agrárerdészet, vagy legújabban az urban foresty városerdészet, ami nem erdőben történik, jogilag nem erdőművelési anyag. Ez egy intenzív fatermesztés, tulajdonképpen agrártevékenységnek is nevezhető, amihez rendkívül sok erdészeti szaktudás kell. Az ERTI fontos szerepet lát el ebben a rendszerben, a munkafolyamatnak pedig bioökonómiai kimenete van. Az ERTI munkatársai komplex szemlélettel végzik munkájuk, tudniuk kell értelmezni társadalmi és gazdasági szempontból is azokat a beavatkozásokat és módszereket, amiket alkalmaznak.

Klímaváltozás

Az erdő komoly elszenvedője a klímaváltozásnak, ugyanakkor furcsa módon az egyik fő okozója is annak (bár nem Magyarországon, ugyanis az elmúlt száz évben itthon a fenntartható erdőgazdálkodásnak köszönhetően folyamatosan egyre több szenet megkötve akkumuláljuk a légköri szén-dioxidot). A világ számos részén, Indonéziától Brazíliáig végzett erdőirtás emissziója, kibocsátása az energetikával és más nagy szennyezőkkel egy súlycsoportba helyezi az erdőirtás problémáját.

A magyarországi tudás – az újratelepítés, az erdő-rehabilitáció - a világ több pontján, így Dél-Amerikában és Észak-Afrikában is keresett. Ecuadorban például helyi indián közösségekkel új erdők telepítésén dolgoznak, aminek alapja a meglévő, őshonos erdei növények szaporítóanyaga és a magyar szaktudás.

Eszelős felgyorsulás

Klímaváltozás mindig is volt, a változás mértékegysége a sebesség. Az erdészet számára a növények száz évente kilométerben kifejezhető vándorlása jelenti a klímaváltozás mértékegységét. Ez jelenleg körülbelül százszorosa annak, mint amivel a jégkorszak utáni fafajok találkoztak. A jégkorszak után ugyanis spontán vándorlással

például a dél-európai menedékhelyekről – genetikai és pollenadatokkal nyomon követhetően - Skandináviáig vagy Skóciáig is eljutottak a tölgyek. Ennek a sebessége öt kilométer volt évszázadonként. Ehhez képest a jelenlegi sebesség ötszáz kilométer évszázadonként. A rendkívüli magas CO_2 kibocsátással, az energiaigénnyel, a mezőgazdasági terheléssel és a népsűrűségével az emberiség okozta a bajt, így felelősségteljesen neki is kell megoldania. Ha az ember kivonul az erdőből, magára hagyja, hogy természetes életét élje, attól még a CO_2 kibocsátás és egyéb tényezők révén a makroklíma változása folyamatosan zajlik. Az ember nélküli állapotban az erdő elszárad, összeroskad és a benne tárolt szén-dioxid a mikroorganizmusok révén lassú égéssel visszakerül a légkörbe, tovább rontva a klímahelyzetet.

Fákat a szántóföldekre és a szőlőültetvényekre?

Az emberiség létszámának a növekedése szinte együtt mozog a CO_2 szint emelkedésével. Ma a mezőgazdaság kibocsátása nagyságrendileg körülbelül akkora, mint az erdészet és faipar együttes megkötése. Az új koncepció szerint korszerű agrotechnológia mellett mezőgazdasági területekre is ültetni kell fákat, amik gyarapítják a talajszenet és árnyékolnak. Így a szántóföldi növénytermesztés is eltolhatóvá válik a szén-dioxid semlegesség irányába. Tizenöt méteres sorokban, ötméteres tőtávval tág hálózatú ültetvény hozható létre, ami megköti a talajt, nem sodorják le a villámárvizek. Nemzetközi kísérletek alapján ez lehet a jövő útja.

A világ egyik legdrágább borvidékén, Bordeaux környékén például azért vágnak ki szőlősorokat, hogy a helyükre fákat ültessenek. Nem bolondultak meg, hanem kevesebb vegyszerrel, rovarirtóval dolgoznak, mivel a fákra madarak költöznek és jóízűen elfogyasztják az eddig vegyi anyagokkal kordában tartott rovarokat. A biológiai rövidzárlat okozója, hogy az ember, és az általa tenyésztett állatok adják ma a szárazföldi emlősök biomassza-tömegének több mint a kilencven százalékát. A saját igényeink kielégítésére rendkívüli módon egy irányba tereljük a földi életet. Ha a biodiverzitás visszaállítására kis lépéseket teszünk, akkor sok olyan adaptációs alkalmazkodási lehetőséget viszünk vissza például a mezőgazdaságba, amit az erdőktől tanultunk meg.

Erdészeti varázsgömb

Az erdészeti szakma szépsége és nehézsége is egyben, hogy száz évre előre kell látnia a jövőt. Egy fát azzal a tudással kell elültetni, hogy a következő száz évben hogyan fog viselkedni. Ezt a hosszú távú gondolkodást nehezíti a klímaváltozás, de találtak megoldást. Az erdészeti kutatás elmúlt néhány évének egyik legnagyobb innovációja az a fejlesztés, ami térinformatika alapon, adott helyszínre a beavatkozás szintjén képes megmondani, hogy mi várható a jövőben és ott mi a legjobb megoldás.

A bárki számára hozzáférhető program országos léptékben képes megmondani, hogy egy kiválasztott erdőterületen jelenleg mi látható. De néhány beállítás-módosítás után képes előre jelezni, hogy a közeljövőben a klímakutatás és a jövőkutatás alapján hogyan érdemes kezelni a területet. Tehát tudományos és modellezett adatok alapján, adott helyszínre tudnak tanácsot adni. Pillanatnyilag azon dolgoznak, hogy a gazdálkodónak egy olyan eszköz legyen a kezében, ami nem csupán elveket, hanem adott helyszínen konkrét beavatkozási megoldási lehetőséget adjon.

Néhány kattintásnyira a jövő

Pillanatnyilag a múltban élünk, azok között a fák között, amiket ötven-száz éve ültettek az elődeink, miközben már most sem az őáltaluk megtapasztalt körülményeket éljük. A kidolgozott program térképén elég rámutatnunk a vizsgált területre, amire kíváncsiak vagyunk, beállítjuk például a harminc éves időtávlatot, és még azt is kiválaszthatjuk, hogy az optimista vagy a pesszimista forgatókönyvet szeretnénk látni. Az innovációnak köszönhetően ma már azt is meg tudjuk határozni, hogy például a csertölgynek hol vannak Európán belül azok a területei, amik melegebb, szárazabb helyen vannak, mint ami most tapasztalható Magyarországon. Tehát ide kell hoznunk ezeket a szaporítóanyagokat, magokat vagy csemetéket.

Víz-ügyek

Az erdőknek nem probléma a sok csapadék, bármennyi vizet képesek felhasználni. A fő probléma az, hogy a modellek alapján nyár közepi, júliusi csapadék mennyisége egyre kisebb, miközben a fák intenzív növekedésében ez a legkritikusabb időszak. Ha ott nincs csapadék, akkor megszakadnak a vízoszlopok és a fa csúcsa elkezd száradni. Egyre kisebb leveleket növeszt, és tömeges magot képez. Ez egy fiziológiai stressz, megpróbál egy olyan utód-generációt létrehozni, amiben hatalmas diverzitás jön létre; a fák ebben világcsúcstartók. Vagyis ha ő el is pusztul, legalább az utódainak legyen esélye az életben maradásra. A nagy modellekből azonban az látszik, hogy ez a természetes megújulási folyamat már nem elégséges. A szakemberek szerint be kell vetni az ember által segített, tudatos szaporítóanyag-mozgatást: délről északra olyan növényeket kell vinni egy adott helyre, ami ötven évre megoldást kínál.

Mivel tud segíteni egy civil?

Az erdészek és az erdészeti kutatók kicsivel több bizalmat kérnek. Szerintük az erdőket nem az erdészektől kell félteni, mert aki évtizedekig az erdőben él, az nincs ellene. A folyamatokat megismerve és segítve - agrártelepítéssel, agrár- és városerdészettel, a fák pozitív hatásainak visszavezetésével a társadalomba – el kell fogadni, hogy ez egy olyan szakma, mint például az épülettervezés. A fák ültetése, az erdőtelepítés is óriási felelősség.

A fa, mint felhasznált anyag

Az erdő roppant összetett élővilág, és többek között egy szén-akkumulátor is. Ha a faanyagot kitermeljük, és hosszú távra beépítjük, akkor tovább tárolódik benne a szén. Ha az összes fát hagyjuk az erdőben elkorhadni, akkor a mikroorganizmusok a szenet visszabocsátják a légkörbe. A kivonással újabb életteret hozunk létre újabb szén-megkötési lehetőséggel, a beépített faanyag pedig megtartja tároló-funkcióját, nem mellesleg pedig a legcsodálatosabb anyagok egyike a fa.

Ma a fa újrapozicionálása zajlik, az egyik legtrendibb dolog. Létezik például ma már fatégla is, aminek az energia-igénye jóval kisebb, mint a nem fából készült téglának. Egyes szakértői vélemények szerint a fával való tüzelés jobb, mintha ezt szénnel, kőolajjal vagy földgázzal tennénk. A fosszilis energiahordozók hosszú évmilliók alatt a talajban elraktározott anyagok, amiket ki kell bányászni, ehhez képest a faanyagot láncszerűen beépítjük és kibocsátjuk. **Mórocz Anikó**

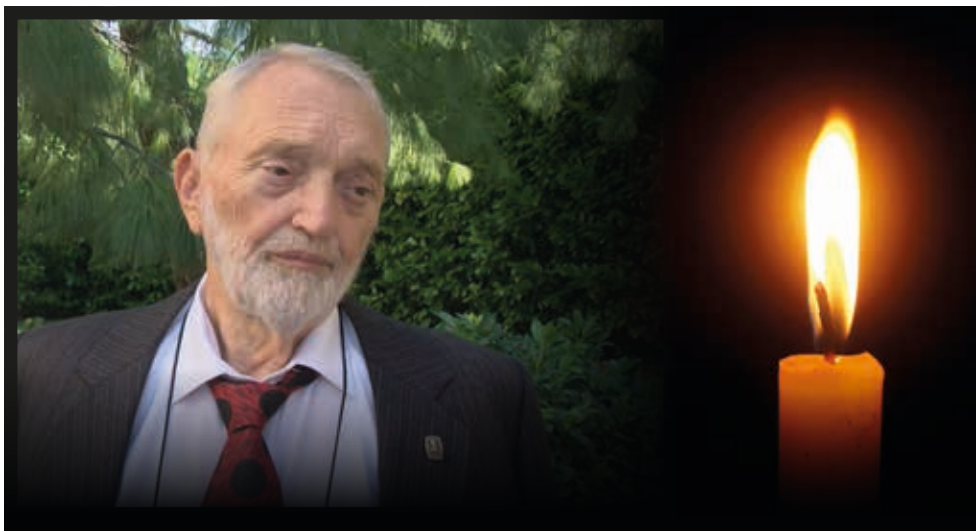

In memoriam Vastagh György (1936-2024)

Vastagh György 1963-tól tanított a Lóczy gimnáziumban fizikát és matematikát egészen 2009-ig, nyugdíjazásáig. 1976-tól nemzetközi szinten is foglalkozott a fizikatanítás módszertanával valamint az atomenergia és a környezet kapcsolatával. Ennek okán több tudományos, oktatási, szakmai társaságnak volt tagja és többször részesült elismerésben. Nemcsak kiváló szaktanár, hanem odaadó nevelő és gondoskodó osztályfőnök is volt, számos tanítványa szeretettel és tisztelettel emlékezik rá. Diákjait nemcsak komplex természettudományos szemléletre oktatta, de emberi tartásra is nevelt. Tanítványai többször szerepeltek sikerrel országos és regionális versenyeken. Kiváló kapcsolatokat ápolt jeles fizikusokkal, aminek köszönhetően a balatonfüredi a Tagore sétányon létrejött a Nobel-díjasok ligete, ahol számos magyar és külföldi Nobel-díjas fizikus, matematikus ültetett emlékfát. 2020-ban a városért végzett munkájáért Pro Urbe díjat kapott.

Vastagh György tanár úr gimnazista éveim meghatározó tanáregyénisége volt. Még mi, humán érdeklődésű lóczysok is rajongtunk érte. Olyan karizmatikus, lelkes, magával ragadó személyiség volt, akinek hatása alól nem lehetett kivonni magunkat. Hatalmas szakmai tudása lenyűgözött. Mindent rendkívüli elkötelezettséggel végzett. Bonyolult kísérleteket mutatott be egyszerű eszközökkel. Minden tanulóból ki tudta hozni a benne rejlő maximumot, legyen az csupán a hétköznapi fizikai törvények megértése vagy az atomfizika csúcsa. Számos természettudóst, kutatót, fizikust adott a társadalomnak. Élete volt a gimnázium, évtizedekre visszamenően tudta minden tanítványa nevét, minden érettségi találkozón részt vett. Ilyenkor sokat beszélgettünk vele az élet értelméről, az emberségről, a valódi értékekről. Mély nyomot hagytak bennem ezek a vallomások. Tanárként is, emberként is sokat tanultam tőle. **Duna Katalin**

Vastagh tanár úr négy évig, 1968-72-ig volt az osztályfőnökünk. Ez idő alatt személyes példamutatásával, kiváló pedagógiai érzékével és szeretett feleségével, Klárikával olyan közösséget formált belőlünk, melynek tagjai a mai napig összetartanak, segítik egymást jóban-rosszban. Máig többen az osztályból együtt utazunk, kirándulunk, ünnepelünk. Tanár úrtól megtanultuk, hogy a magánélet mellett mennyire fontos a közügyekkel való törődés, odafigyelés is. Több napos osztálykirándulásainkon megismertük Magyarország tájegységeit, kultúráját. Negyedikben a Nemzeti Színházban láttuk Az ember tragédiáját a felejthetetlen Váradi Hédivel, Major Tamással, Sinkovits Imrével. Voltunk Kis-plasztikai Biennálén, a nagy hírű 72-es Vadászati Világkiállításon. Minden évben osztálytalálkozót tartottunk, már felnőttek voltunk, amikor megmutatta nekünk a Paksi Atomerőművet. Együtt voltunk korán elhunyt, szeretett osztálytársaink temetésén is, de Tanár úr jeles születésnapjait is együtt ünnepeltük meg. Mellette mindig fiatal lóczys diáknak éreztük magunkat, halálával lettünk végérvényesen felnőttek. Nagyon fog nekünk hiányozni, de ő már az égi tanári szobában kiváló társaságban, a legendás Szilvássy Zoltán, Sárközy István, Ján László, Balogh Ádám, Must Gyula, Patinszki András tanár urakkal és a többi kedves kollégával vitatja meg az élet dolgait. Nyugodj békében, Tanár úr! **Molnár Judit**

1994 tavaszán már tudtam, hogy lesz egy Bukarestben fizika szakon végzett kollégám. Kiss Béla igazgató úr említette telefonon, miután közölte, hogy pakolhatok Kanadában, mert elfogadták kérésemet, és tíz év után újból magyar tanárként folytathatom földi pályámat Balatonfüreden a gimnáziumban.

Gyurival, bár nem tartoztunk egy politikai táborba, az erdélyi magyarság sorskérdéseiben nem volt vita közöttünk. Ő akkor végzett Bukarestben, amikor 1959-ben a kolozsvári magyar egyetemet beolvasztották, utána Babes-Bolyai néven működött tovább. 1956 után több valós, illetve koncepciós perc zajlott Erdélyben a diákok, lelkészek, tanárok szervezkedése miatt. Ezek egy részéről Bukarestben is hallottunk magyar kollégáitól. Hallott rólam is, amikor szülővárosomban, Sepsiszentgyörgyön részt vett egy konferencián, a híres Székely-Sugás vendéglőben. Kíváncsi volt, tudnak-e a pincérek Molnár Sándorról, a balatonfüredi kollégájáról. Visszajöve egy foci után névnapi partin nevetve mesélte a csapatnak, hogy Sándort ismerik, mint a rossz pénzt. Gimis koromban és egyetemistaként is törzshelyünk volt ez a hely.

2021 tavaszán Bukarestből megkaptam a kétszáz oldalas szekus dossziémat. Gyuri kölcsönadta a román-magyar szótárát, első oldalán ott állt a neve Vastagh György Bukarest 1958. Megdöbbent a besúgók álnevein, 13-an írtak jelentéseket rólam, majd azon háborogtunk ugyancsak 2021 tavaszán, hogy a kenyérmezei csata emlékoszlopán Kinizsi Pál román hősként szerepel. Nyomban letöltötte az internetről a pontos adatokat, és átadta nekem, ez is híres precizitásának egyik bizonyítéka.

Egyik utolsó kérése volt hozzám, körülbelül négy éve: Sándor, úgy tudom Erdélyben Székelyföldön lehet kapni faszipkákat, rövideket. Nyomban felhívtam gyerekkori barátnőmet, aki kettőt is szerzett. Az egyiket kézzel faragta Lengyel János bükszádi tanító. Gyuri korábban erős dohányos volt, egy idő után egy faszipkát harapdált a névnapi mulatságokon. **Molnár Sándor**

Fél évszázadon át élő fizikai valóságunkban mindig egymás mellett álltunk a szó átvitt értelmében is. Ez a kapcsolat az évek során erősödött, gazdagodott, kölcsönös tiszteletünk növekedett, de a legutóbbi napok tragikus eseményei után, a halál után a legszebb barátság is elveszti funkcióját, és egy feledhetetlen szép emlékké nemesedik.

Végül is mi kötött össze minket? Azt hiszem a tudásvágy, a világ dolgai iránti olthatatlan érdeklődés. Más tudományokban voltunk járatosak, de őszintén érdekelt bennünket a másikunk tudásterülete. Ő Bukarestben végzett fizikusként, én itt a bölcsészkaron végeztem, a humaniórák területén voltam otthonos. Ez adott lehetőséget arra, hogy sokat tanulhassunk egymástól. Ez igen tartós intellektuális kapcsolatot teremtett közöttünk.

Barátságunknak mindig fontos eleme volt az igazmondás, a megbízhatóság és a segítőkészség. Szoros kapcsolatunk mindig növelte önbizalmunkat, biztonságérzetünket, mert tudtuk, hogy nem vagyunk egyedül. Őszintén sajnálom azokat, akiknek nem volt vagy nincs olyan barátja, mint amilyen eddig nekem volt. **Bakonyi István**

Balatonfüred Város Önkormányzata és a gyászoló család köszönetet mond mindazoknak, akik Vastagh György búcsúztatásán részt vettek, sírját virágokkal borították, mély gyászukban együttérzéssel osztoztak. **Gyászló család**

A doni hősökre emlékeztek Balatonfüreden

A német birodalom a teljes magyar haderőre igényt tartott, ehhez képest eredménynek tekinthető, hogy egy tíz hadosztályból álló hadsereget kellett Magyarországnak kiküldeni a keleti frontra - így fogalmazott Illésfalvi Péter hadtörténész, kutató a doni hősökre emlékező füredi ünnepségen. A szónok kiemelte azokat, akik Füredről vagy a térségből kerültek ki a Don-kanyarba, és méltatta Csizmazia Darab József könyvét, ami nemrég a Városi Közalapítvány jóvoltából jelent meg.

- A német birodalom a teljes magyar haderő igénybe vételét jelezte, 1942 januárjában Magyarországon járt a külügyminiszter, majd a német vezérkar főnöke is. Ehhez képest eredmény volt, hogy egy tíz hadosztályból álló magyar hadsereget kellett kiküldeni a keleti frontra. Ezt a 2. hadsereget Magyarország a lehető legjobban szerelte fel, mindent megkaptak, ami a hátországban rendelkezésre állt. Azonban azt is tudnunk kell, hogy a Magyar Királyi Honvédséget a két világháború között egy közép-európai feladatra készítették fel, a revíziós célok megvalósítására. A Kárpát-medencében megjelenő új, vagy részben új államok elleni hadviselésre, nem pedig a világ egyik legjelentősebb haderejével szembeni küzdelemre – fogalmazott a füredi szónok az Ady Endre utcai emlékműnél.

Illésfalvi Péter elmondta: a kiküldött hadsereg átlag életkora 35-40 év volt, vagyis a fiatalabbakat itthon tartották a haza közvetlen védelmére. A magyar katonák - így a Füredről besorozottak is - a lehetőségeken felül, óriási veszteségeket elszenvedve állták meg a helyüket a téli pokolban.

- Balatonfüredről általában a közeli veszprémi 4/3-as gyalog zászlóaljba vonultak be a katonák, illetve ennek iker-alakulatához, ami ugyancsak kikerült a harctérre. Épp az a két gyalogezred, a soproni 4., és a szombathelyi 35. gyalogezred - ahova a 4/3-ok be voltak osztva – kapta az igazi nagy támadást már 1943. január 12-én. A legnagyobb veszteségeket ők szenvedték el.

Az ünnepi szónok beszédében elmondta, hogy megkapta és fontosnak tarja Csizmazia Darab József könyvét, amit a Városi Közalapítvány nemrég adott ki Füreden.

- Nagyon sok olyan katona van – többek között hivatásosok is -, akik törzsökös balatonfüredi voltak, és részt vettek ebben a hadműveletben. Például Urhegyi Antal őrnagyként majd alezredesként, a 9. kerékpáros zászlóalj parancsnoka volt. 1900-ban Balatonfüreden született, és 1982-ben itt is halt meg. Vajon az ő sorsáról mit tudunk? Vagy itt van Szende László százados, aki ugyancsak itt született, és a nagykanizsai 9. könnyű hadosztály 17/1 gyalogzászlajának a parancsnokaként küzdött a Donnál. A kosztyenki hídfő harcában meg is sebesült, és magyar kormányzói Hadiszalagon Kardokkal dicsérő elismerést kapott. Az ő haditettére vajon ki emlékszik ma? Azok a magyar katonák, akik bevonultak a 2. magyar hadsereg kötelékébe, hogy megtegyék a kötelességüket, azok méltók a mi emlékezetünkre – tette hozzá Illésfalvi Péter.

Az ünnepség folytatásában a hősök emlékére ökumenikus imát mondtak a történelmi egyházak képviselői, majd a jelenlévők elhelyezték az emlékezés virágait. **MA**

KONFLIKTUS-ZÓNÁK KATONAI SZEMMEL

Beszélgetés **Dr. Ruszin-Szendi Romulusszal** a Magyar Honvédség előző parancsnokával, aki szolgált Irakban és Afganisztánban is. Diplomáit Magyarországon és az USA-ban szerezte.

- családi háttér, szakmai életút
- a konfliktuszónákban szembenálló valódi és proxy résztvevők és erőviszonyok
- az izraeli-arab konfliktus katonai aspektusai
- Magyarország, mint NATO szövetséges
- az ukrán-orosz háború katonai perspektívái

Kérdezőpartnerei:
Dervalics Róbert, Olti Ferenc és a közönség

2024. február 28, szerda 17:30

A belépés díjtalan

DIGITÁLIS KIÁLLÍTÁS | TUDÓSOK | MŰVÉSZEK | SPORTOLÓK
ZSIDÓ KIVÁLÓSÁGOK HÁZA
Balatonfüred, Bajcsy-Zsilinszky Endre u. 32. tel.: 06 87 782-592
zsidokivalosagok.hu info@zsidokivalosagok.hu zsidokivalosagokhaza

ADVENTISTA TEOLÓGIAI FŐISKOLA
Alapítva 1948

SZABADEGYETEM

2024. IV. félév

BIBLIA az európai kultúrában

Szeretnéd jobban megismerni a világtörténelem legnagyobb bestsellerét?
A könyvgyűjteményt, amely több ezer éve töretlen népszerűségnek örvend, és szinte minden könyvespolcon megtalálható?

Gyere el **BIBLIAI SZABADEGYETEM**ünkre!
Ebben a félévben az Újszövetség leveleiről kaphatunk irodalmi, kortörténeti, valamint teológiai áttekintést.

Előadók: az Adventista Teológiai Főiskola tanárai és a Hetednapi Adventista Egyház lelkészei

2024. február 15. és május 23. között MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN 17:30-tól

Helyszín: Balatonfüredi Szociális Alapszolgáltatási Központ (Balatonfüred, Kéki u. 6.), első emelet

BELÉPÉS ÉS PARKOLÁS DÍJTALAN!

MagNet MAGYAR KÖZÖSSÉGI BANK

Ahol a pénzed büszke lehet magára.

MagNet. Csaknem 30 éve stabilan, függetlenül.

Bankolj tudatosan!
magnetbank.hu

MagNet Balatonfüred • Arácsi út 16.

A tájékoztatás nem teljes körű, és nem minősül ajánlattételnek.
A részletes feltételekért látogasson el a MagNet Bank honlapjára.